

Հ. ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ԴԱՍԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ 1939

31 JAN 2018 9/1

Հ. ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ԴԱՍԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

ՅԵՐԿՐՈՐԴ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ Ե
ՀԱՅԿԱԳԱՆ ԽՍՀ ԼՈՒՍԺՈՂԿՈՄԵՏԻ ԿՈՂՄԻՏԵ

ԳԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
ՇԵՐԵՎԱՆ 1939

Ա. ԱՅՐԱՍԵՏՅԱՆ
Первая книга для чтения
после букваря
Гиз Арм ССР, Ереван, 1939 г.

11-284019P

1. ԿԱՐԴԱ՝

Կարդան, ա՛յ իմ խելոք մանուկ,
Կարդան, գրի՛ր տարին բոլոր,
Կարդացողի խելքն ե կտրուկ,
Միտքը պայծառ ու լուսավոր:

Գիրք կարդալով դու գրքերում
Շատ նորանոր բան կիմանաս,
Շատ շատերից շատ բաներում
Մտքով հեռու կսլանաս:

Դու կիմանաս՝ ինչու մարդիկ
Պետք ե ապրեն իրար համար,
Ինչն ե մարդկանց ցամաք ու կարիք,
Ինչ ե լույսը, ինչը՝ խավար:

2. ԴԺՎԱՐ ՀԱՆՆԵԼՈՒԿ

Պուղին թաշկինակով տասը ձու յեր տանում տունս:
Ճամփին պատահեց իր ծանոթին և ասաց.

— Թե իմանաս թաշկինակումս ինչ կա, սրա ձվա-
ծեղից քեզ ել կուտացնեմ:

— Ձու,—պատասխանեց ծանոթը:

— Վա՛հ, եդ վա՛հ իմացար,—զարմացավ խելոքը:—

Դե ես ել ասա՝ քանի հատ ե, բոլոր տասն ել քեզ կտամ:

— Տասը,—պատասխանեց ծանոթը:

— Ա՛ռ, ախպեր, եդ ել իմացար,—ասաց Պուղին ու
թաշկինակով ձուն ափեց ծանոթին:

3. ԳԻՐԻ

Ասա տեսնեմ,
Իմ սիրուն գիրք,
Քեզ կսիրեմ,
Քան խաղ ու միրգ,
Ես ինչե՛ր կան
Ծոցիդ մեջը.
Ճստան մկնիկ,
Վոսկի ձկնիկ,
Թիթեռ, բզեզ՝
Ի՛սկ ծաղկի պես,
Բազ ու պուլիկ,

Դառն ու ուլիկ,
Կաքավ ու յոր,
Շլոր, սալոր...
Ասա, պատմիր
Իմ աղանջին,
Դու ծանոթ ես
Ամեն ինչին:
Դե, շուտ պատմիր,
Իմ խելոք գիրք,
Քեզ կսիրեմ,
Քան խաղ ու միրգ:

4. ԾԱՂԻԿՆԵՐԸ

— Ո՛ւր գնացին ծաղիկները:

— Սուս քնած են հողի տակ,

Տաք ծածկված վողջ ձմեռը

Ձյուն ծածկոցով սպիտակ:

5. Ձ Մ Ե Ռ

Ձմեռ ե: Ձյունը ծածկել է դաշտ ու այգի, սար ու
ձոր: Գետն ու առուն լռել են:

Ձիերը, կովերը, վոչխարներն ապրում են տաք գոմե-
րում: Վայրի կենդանիները տաք մուշտակներ են հագել:
Կոլտնտեսականները ձմռան համար ունեն ջվախներով
ալյուր ու ձափար, կախաններով խաղող, տանձ ու խնձոր,
կողովներով՝ ձու:

Յերեխաները ձյունից ու ցրտից չեն վախենում:
Նրանք սահում են, սղլում, ձնազնդի յեն խաղում, ձնե
մարդ շինում:

ՀԱՆՆԵԼՈՒԿ

Պապը շինեց
Մի կամուրջ,
Վոչ մեխ ուներ,
Վոչ ել մուրճ:

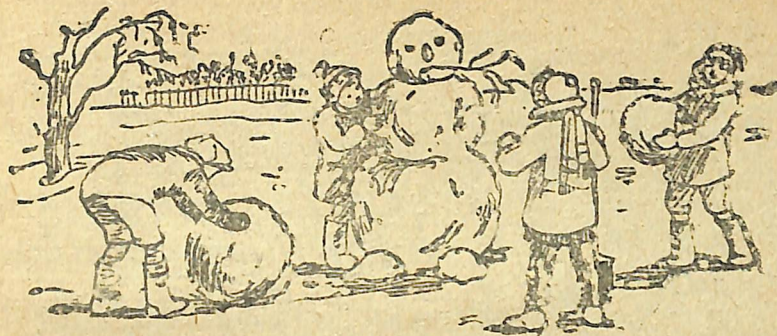

6. ԼԱՎ ՍՈՎՈՐՆԵՐ

Այսքան ուրախ կյանքը մեր
Ընկեր Ստալինն է ասել,
Յեվ հայրական խնամքով
Մեզ փայփայել ամեն ուր:

Դրա համար յեկեք մենք
Միշտ գերազանց սովորենք,
Լինենք խելոք, կարգապահ
Յեվ չունենանք բացակա,

Վոր համբավը մեր լսի
Ընկեր Ստալինն ու ասի.
«Ապրեք, խելոք մանուկներ,
Այդ ինչ լավ եք սովորել»:

7. ՁՄՈՒՆ ՅԵՐԳ

Տեսեք, տեսեք,
Ջրան է պալիս
Փաթիլ-փաթիլ,
Սպիտակ,
Ծառ ու ծաղիկ,
Փողոց եւ տուն
Վողջ առել է
Իրա տակ:

Ջան, ջան ձմեռ,
Հազար բարով,
Ի՞նչ ուրախ ենք
Մենք այսօր.
Ձնե տներ
Յեվ ձնե մարդ
Մենք կշինենք
Ամեն ուր:

Ձմռան ամիսներն են.
Գեկտեմբեր, հունվար, փետրվար:

Բողոք
 Բողոք զան, կարգա-
 րենան, ինչ և զգաւ
 այս գրեւ
 Բողոք գրգռեալ
 ինչ ու անոյ
 ինչ իմ բանն և գրգռ-
 կարգալ: ինչ փունն և
 պահպանում, հազում
 և՛ զգոնորն ու զայլնորն
 և՛ փախեցնում:

8. Ո՞Վ Ե ՄԵՂԱՎՈՐԸ

Սարդը կախ եր արեւ իր բարակ
 թելը ծառի ճյուղից և իջել բախը:
 Ճուտիկը, Մուտիկը և Ճխտու-
 րիկը, Զալ հավիկի զիծ վառեկները
 սարդին տեսան:

— Ի՞նչ ե, — ճվաց Ճուտիկը:

— Չե, ի՞նչ ե, — ճչաց Մուտիկը:

— Չե, ի՞նչ ե, ի՞նչ, — ճկճկաց

Ճխտուրիկը:

Յեվ յերեքն ել վազեցին, վոր
 սարդին բռնեն և ուտեն:

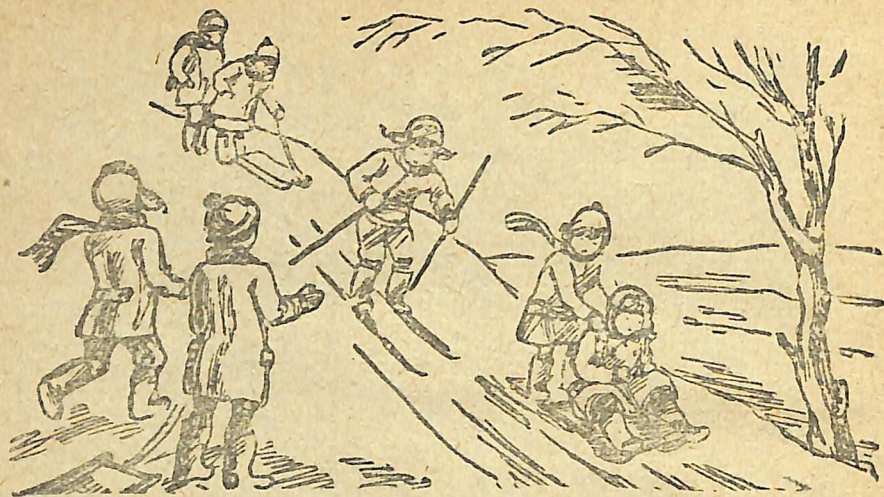
Իրար աչքան հրեցին, վոր սար-
 դըն ել շապանեց ու իր թելովը վեր
 փախավ:

— Հիմա այս ի՞նչ արիք, — ճչում
 եր Ճուտիկը:

— Դուք վախեցրիք, — ծվում եր
 Մուտիկը:

— Ի՞մ սարդն ինչո՞ւ փախցրիք, — լաց եր լինում Ճխտ-
 ուրիկը:

9. ՄԱՔՈՒՐ ՈՂՈՒՄ

Սպիտակ, փափուկ ձյուն է յեկեր
Պատել փողոց ու դաշտեր:
Յեկեք, յեկեք, ջան մանուկներ,
Խաղանք ձմռան մեր խաղեր:

Ողբ մաքուր, սառն ու պայծառ,
Յեկեք վաղենք ու խաղանք,
Վաղուց է, վոր մենք չենք տեսել
Այսպես սիրուն յեղանակ:

Խաղ անելով մաքուր սղում,
Ուժ, յեռանդ ենք հավաքում,
Խորհուրդների Յերկրի համար
Աշխատանքի պատրաստվում:

ՀԱՆՆԵԼՈՒՄ

Մեծ սավանն սպիտակ
Աշխարհն առավ իրա տակ:

10. ՍԱԼՈՐԸ

Մայրիկը սալոք էր գնել, վոր ճաշից հետո բաժանի
յերեսաներին:

Սալոքն ափսեյով զրկած էր սեղանի վրա: Վանյան,
յերբ սենյակը մտավ և սալոքը տեսավ, ուզեց աւել:

Տեսնելով, վոր վոչ վոք չկա, նա մի սալոք վերցրեց
ու կերավ:

Ճաշից առաջ մայրիկը սալոքը համրեց ու տեսավ,
վոր մեկը պակաս է: Այդ մասին նա հայտնեց Վանյայի
հայրիկին:

Հայրիկը ճաշի ժամանակ հարցրեց.

— Յերեսաներ, ձեզանից ճվ է մի սալոք փերել:
Բոլորն էլ պատասխանեցին.

— Չենք կերել:

Վանյան էլ ասաց.

— Չեմ կերել:

— Ով վոր կերել է, վատ է արել: Բայց այդ վոչինչ
Յեթե ուտողը կորիզը կուլ է տվել, մե արեց հետո կմեռնի:
Վանյան դռնափեղեց ու պատասխանեց.

— Վոչ, հայրիկ, կորիզը պատուհանից դուրս
Բոլորը ծիծաղեցին, իսկ Վանյան լաց յաղապ:

11. ՎՈԼՈԴՅԱՆ

Լենինը, փորին փոքր ժամանակ Վոլոդյա եյին կանչում,
շատ աշխուժ տղա յեր: Սիրում եր վազվզել, թռչկոտել, յեր-
գել, ծառ բարձրանալ, ձուկ փորսալ: Սիրում եր յերաժշտու-
թյուն, շախմատ խաղալ:

Վոլոդյան կարդալ-գրել սովորեց իր մորեց, հինգ տարե-
կան հասակում: Ինն ու կես տարեկան հասակում նա չոր-
րորդ դասարան մտավ:

Դպրոցում նա ոգնում եր ընկերներին: Դասի ժամանակ
աւշադրութեամբ լսում եր: Նրան բոլորը սիրում էին:

Ցասնյոթ տարեկան հասակում Վոլոդյան միջնակարգ
դպրոցն ավարտեց:

Իմ հայրը շոֆեր եր:

Մի որ նա Լենինին ավտոմոբիլով պետք ե տաներ զբո-
սանքի:

Յես խնդրեցի, փոր ինձ ել տանի:

— Չի կարելի, — պատասխանեց հայրս:

Քիչ հետո Լենինը դուրս յեկավ և ուզեց ավտոմոբիլ
նստել:

Ինձ նկատեց ու հարցրեց.

— Ո՞ւմ տղան ես:

— Իմն ե, — պատասխանեց հայրս:

— Անունդ ինչ ե:

— Պետյա:

— Դե, նստի՛ր, Պետյա, ավտոմոբիլով ման գանք:

Ավտոմոբիլը սլացավ:

Յերը հրապարակ հասանք, Լենինն ինձ իջեցրեց ու
ասաց.

— Նսւ, Պետյա, վազի՛ր տուն:

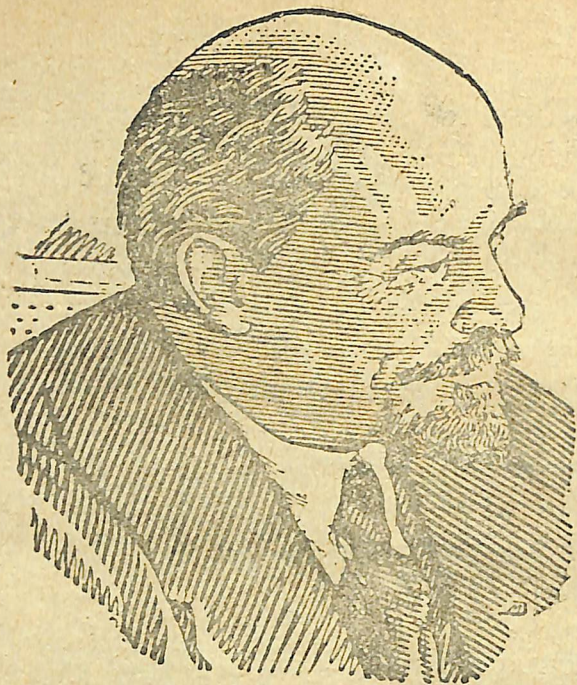
Յես վազեցի տուն ու մայրիկիս ասացի.

— Մայրիկ, յես Լենինի հետ ավտոմոբիլով ման յեկա:

Յերբեք չեմ մոռանա այդ հանդիպումը:

Յերը այդ մասին պատմեցի ընկերներիս, նրանք ասացին.

— Վորքան յերջանիկ ես դու:

13. ՌԻՄ Ե ՆԱՅՈՒՄ

Պիոներներ Շողիկն ու Սուրիկը Լենինի մեծագիր նկարը տանում եյին, վոր կախեն իրենց ակումբում:

Ճամփին նկարը զրին մի ծառի տակ, վոր հանգստանան:

— Լենինն ինձ է նայում, — ասաց Սուրիկը:

— Վոչ, ինձ է նայում, — ասաց Շողիկը:

Այդ ժամանակ նրանց մոտեցավ իրենց ջոկատավարը:

— Այդ ի՞նչ վեճ է, — հարցրեց նա:

— Ընկեր Յերվանդ, Շողիկն ասում է, թե Լենինն իրեն է նայում, իսկ յես ասում եմ, վոր ինձ է նայում:

— Լենինը բոլորին է նայում, — պատասխանեց ջոկատավարը:

1-284097

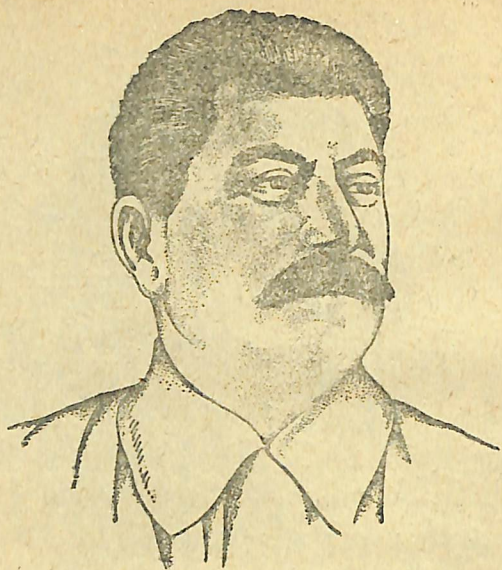
14. ԸՆԿԵՐ ՍՏԱԼԻՆԻ ՊԱՏԱՆԵԿՈՒՅՈՒՆԸ

Յես ու Իոսիֆը սովորում եյինք Գորու ծխական դպրոցում:

Նա նիհար եր, բայց առողջ: Իոսիֆն ուրախ և ընկերասեր տղա յեր: Սիրում եր գնդակ և լախտի խաղալ: Նա կարողանում եր լավ խաղացող ընկերներ ընտրել, այդ պատճառով ել մեր խումբը միշտ խաղը տանում եր: Իոսիֆը լավ նկարում եր, շատ զրքեր եր կարգում: Նա իր կարգաքածի մասին պատմում եր մեզ:

Նա չեր հպարտանում, վոր ինքը մեզանից լավ է սովորում: Նա ոգնում եր, վոր մենք քարտեզներ նկարենք, խնդիրներ լուծենք, դաս պատրաստենք:

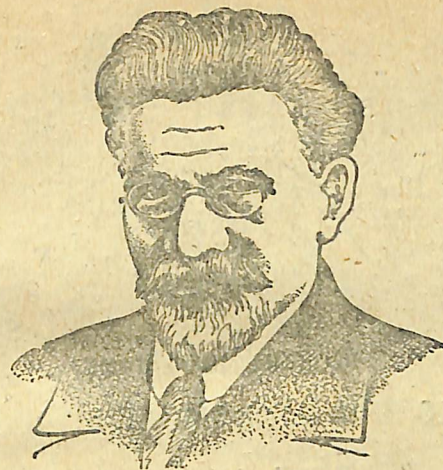
ԻՌՍԻՖ ՎԻՍՍԱՐԻՈՆՈՎԻՉ ՍՏԱԼԻՆ

15. ՅԵՐԿԱՐ ԱՊՐԻ ՄԵՐ ՍՏԱԼԻՆԸ

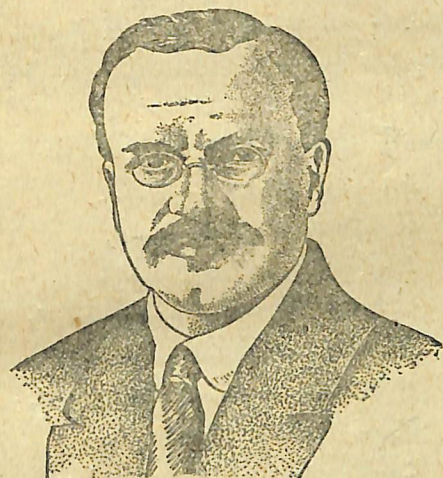
Յերկար ապրի մեր Ստալինը
Կարմիր արևի պես,
Թող մեզ վրա վստահ լինի,
Կանգնած ենք սարի պես:

Հաստատ մնա մեր Ստալինի
Կուռ ու պողպատ կամբը,
Վոր միշտ այսպես ազատ լինի
Մեր վառ, ուրախ կյանքը:

Յերկար ապրի մեր Ստալինը
Կարմիր արևի պես,
Թող մեզ վրա վստահ լինի,
Կանգնած ենք սարի պես:

ԸՆԿԵՐ ՄԻՆԱՑԻԼ ԻՎԱՆՈՎԻՉ ԿՍԼԻՆԻՆ
ԽՍՀՄ Գերագույն Խորհրդի Նախագահության նախագահ:

ՎՅԵՉԵՍԼԱՎ ՄԻՆԱՑԼՈՎԻՉ ՄՈԼՈՏՈՎ
ԽՍՀՄ Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի նախագահ:

ԱՂԵՔՍԵՑ ՍՏԱԽԱՆՈՎ

16. ՄԵՐ ՍՏԱԽԱՆՈՎԱԿԱՆՆԵՐԸ

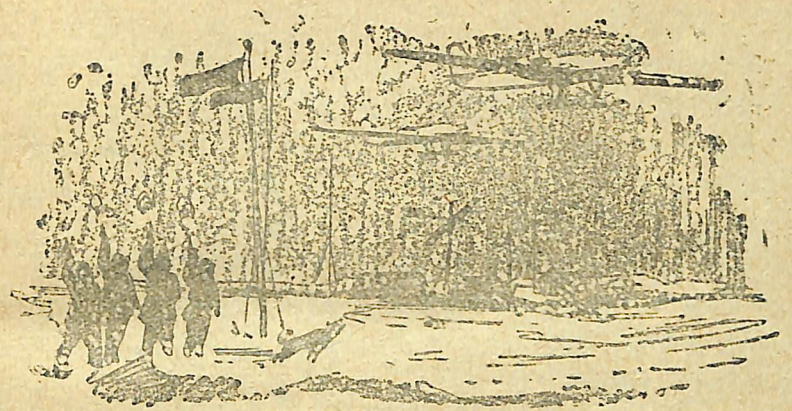
Դոնըասի ածխահատ բանվոր Ալեքսեյ Ստախանովը
 Վա՛յ ու արագ աշխատելու նոր ձև գտավ:

Նրան հետևեցին մեր բանվորներից և կոլանտեսա-
 կաններից հարյուր հազարավորները:

Այդ շարժումը կոչվում է ստախանովական շարժում,
 վորը տարածվել է մեր լայնարձակ չերկրի բոլոր տեղերում:

17. ԱՆՎԱԽ ՈՂԱԶՈՒՆ

Կուզեմ լինել ոգաշու,
 Ամպերի մեջ սլանամ,
 Խորհրդային աշխարհի
 Անվախ հերոս լես դառնամ:
 Թռչեմ, անցնեմ բեկուով,
 Զյունոտ, ամպած լեռներով,
 Ապա Կրեմլ գնամ յես
 Համարձակ ու պարզերես:
 Մեծ Ստալինն ինձ տեսնի,
 Ու ճակատս համբուրի,
 Ասի. «Կեցցես դու, հերոս
 Խորհրդային աշխարհի»:

18. ՍԱՌՈՒՑՑՆԵՐԻ ՄԵՋ

1

Մառնամանիք եր: Փչում եր սառը քամին, բուրբ
 վունում եր: Չորս կողմը ձյուն ու սառույց եր:

Չորս ողանավ թռչում եյին Հյուսիսային բեվեռի վրայով:

Ահա ողանավերը պոռույաներ կատարեցին և իջան մի
 մեծ, շարժվող սառցի վրա:

Ողանավերը վերադարձան, թողնելով շարժվող սառցի
 վրա չորս խիզախ գիտնականների՝ Պապանինին, Կրենկելին,
 Շիրշովին և Ֆեոդորովին:

Նրանք մնացին այնտեղ պարզելու, թե ինչ խորու-
 թյուն ունի ովկիանոսը, ինչ կենդանիներ և բույսեր կան
 այդ ջրերի մեջ և ուսումնասիրեն յեղանակը:

Իսկ սառույցը շարունակ դեպի արևմուտք եր շարժ-
 վում:

Ինն ամիս նրանք մնացին այդ սառցի վրա:

Իրենց իջած տեղից յերկու հազար հինգ հարյուր կի-
 լոմետր հեռացել եյին:

Բայց ահա ավելի սաստիկ սկսեցին փչել քամիները,
սառույցներն իրար դիպան, սկսեցին ջարդվել:

Այն սառույցը, փոքի վրա գտնվում էին գիտնական-
ները, նույնպես կտոր-կտոր յեղավ: Սնացին մի փոքրիկ
սառցի վրա:

Յեւ ահա մի որ քաջ ռազիստ կրենկերը խոսեց.

«Մեր սառույցը կտոր-կտոր յեղավ: Մնացել ենք մի
փոքրիկ սառցի վրա: Բայց ուտելու պաշար ունենք, ելի
կարող ենք մնալ»:

Նրա ձայնը լսեց մեր կուսակցութիւնը, մեր կառա-
վարութիւնը, մեր սիրելի հայր Ստալինը:

— Վերցրեք չորս հերոսներին սառցի վրայից, — կար-
գադրեց առաջնորդը:

3

Յեւ գնացին վերցնելու:

Գնացին սառցահատ «Մուրմանը», «Թայմիրը», «Յեր-
մակը», անվեհեր ոգաշունները:

Մի որ սառցահատները մոտեցան սառցին:

Չորս գիտնականները նաւ նստեցին և Մոսկվա վե-
րադարձան:

4

Տասնյակ տարիներ շարունակ շատ մարդիկ ցանկա-
ցել են բեկեռ գնալ, բայց չեն կարողացել:

Բեկեռը խորհրդային մարդիկ տիրեցին:

Այնտեղ, հալիտենական սառույցների մեջ, աշխարհի
ամենաբարձր տեղում՝ բեկեռում, ծածանվում և մեր զըռ-
շակը:

19. ՄԻ ԲԱՅ ՆԱՄԱԿ ԱՄԵՆՔԻՆ

Դաշտ ու անտառ, գյուղի ճաշիւան
Ծածկվել և մի թիզ ձյունով,
Ել չի ճարվում ուտելու բան,
Ո՞վ և տեսել ես տեսակ սով.
Վո՛չ մի ցորեն, վո՛չ մի հատիկ...
Խնդրում ենք ձեզ, բարի մարդիկ,
Ոգնեցեք մեզ. մի կտոր հաց,
Կոտորվեցի՛նք, մեռանք սոված:

Շուտով կգան որեր գարնան,
Մենք ձեզ համար կերգենք զվարթ,
Յեւ փոխարեն ձեր լավության,
Ձեր պարտեզը, այգին ու արտ
Մենք կմաքրենք թրթուրներից,
Ճիճուներից ու վորդերից...
Միայն հիմի մի կտոր հաց,
Կոտորվեցի՛նք, մեռանք սոված:

Մի խումբ ծառերի կողմից՝
Ծիտիկ ճնճղուկյան

20. ԱՇՈՏԻԿԻ ՎՈՏԸ

I

Աշնան նախշուն որերից մեկն եր:

Առաջնայան Մարոն ու Աշոտիկն արագ-արագ զըռ-
րոց էյին գնում:

Տրամվայը զընդոցով անցավ փողոցով: Հանկարծ Աշոտիկն
սկսեց վազել:

— Աշոտիկ, Աշոտիկ, այդ
ինչ ես անում: Չե՞ վոր դու
խոստացել ես միայն կայա-
րանում տրամվայ 'հաս'ը, —
ձայն տվեց Մարոն:

Աշոտիկը չպատասխանեց: Նա վազեց, վազեց, ուզեց
թռչել, տրամվայ նստել, բայց ընկավ...

Ել չիմացավ Աշոտիկը, թե ինչպես տրամվայի անիվն
անցավ իր վոտի վրայով, միլիցիոները տրամվայը կանգ-
նեցրեց, հեռախոսով շտապ ոգնուժյան ավտոն՝ կանչեց,
իրեն հիվանդանոց տարան, մի վոտը կտրեցին...

II

Մայիսի սիրուն որերից մեկն էր:

Առավոտյան Մարոն ու Ա-

շոտիկը դանդաղ քայլերով
դպրոց ելին գնում:

Աշոտիկը նոր էր դուրս յե-
կել հիվանդանոցից: Մի վո-
տանի յեր. հենակով եր ման գալիս:

Տրամվայը զրնգոցով անցավ փողոցով:

Աշոտիկը կանգ առավ, նայեց տրամվային, նայեց Մա-
րոյին, աչքերից արցունքներ հոսեցին:

Նա հեկեկալով առաց.

— Գիտե՞ս, Մարո, յեթե այն ժամանակ քեզ լսեյի, այժմ
մի վոտանի չեյի լինի...

21. ՄԿԱՆ ՏՈՒՆԸ

— Ո՛ւր ե, մուկիկ, քո բունը:

— Հա, հեռու չե իմ տունը.

Կերթաս այսպես դու առաջ,

Հետո քիչ ձախ, հետո աջ,

Կեխես քիչ վեր,

Կի՛չնես ցած,

Այնտեղից ել

Քիչ անցած՝

Նորից քիչ ձախ, նորից աջ,

Բունս կգա քո առաջ:

Բայց դուռս ու շեմ,

Պետք է ասեմ,

Սաստիկ փոքր ե, դրացի,

Ներս մտնելիս կռացի:

22. ՄՐՋՅՈՒՆՆ ՈՒ ԱՂԱՎՆԻՆ

(Առակ)

Մըջունը մոտեցավ առվակին, վոր ջուր խմի: Այլքը
խփեց ափին և մըջունն ընկավ ջրի մեջ:

Աղա՞վնին այդ տեսավ և առվակի մեջ մի ճյուղ գցեց՝
Մըջունը բարձրացավ ճյուղի վրա և աղատվեց:

Մի քանի որից հետո մըջուներ տեսավ, վոր վորսորդն
ուզում է սպանել աղափուն:

Մըջուներ մոտեցավ վորսորդին և նրա ձեռքը կծեց:
Վորսորդի գնդակը վրիպեց:
Աղափուն ազատվեց:

23. ՌԻՐԱԳ ՅԵՎ ՍՂՈՅ

Մի լինիր ուրազի պես
Միշտ դեպի քեզ, միշտ դեպի քեզ,
Սյլ յեղիր սղոցի պես՝
Մին դեպի քեզ, մին դեպի մեզ:

24. ՅԵՐԿՈՒ ԽՈՓ

Միենուն յերկաթի կտորից դարբնոցում շինված էյին
յերկու խոփ:

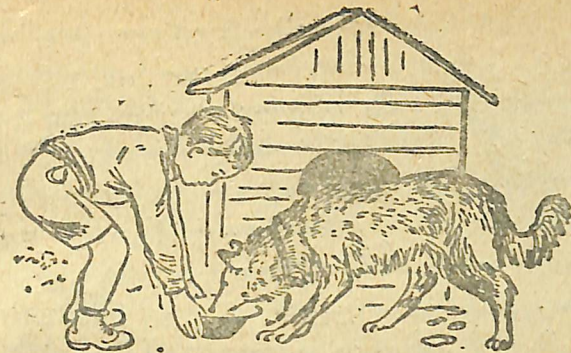
Նրանցից մեկն իսկունս դնաց աշխատանքի, իսկ
մյուսը յերկար ժամանակ ընկած էր դարբնոցում:

Մի ժամանակ այդ յերկու խոփերը կրկին պատահե-
ցին իրար:

Աշխատող խոփն արծաթի պես փայլում էր, իսկ
պարապ մնացածը՝ սևացել էր ու ժանդով պատել:

— Ասա, խնդրեմ, ինչիցն է, վոր դու այդպես փայ-
լում ես, — հարցրեց ժանդոտած խոփն իր ընկերոջը:

— Աշխատելուցն է, սիրելի ընկեր, — պատասխանեց
փայլուն խոփը: — Իսկ յեթե դու ժանդոտել ես և առաջվա-
նից ավելի ես վատացել, ալդ նրանից է, վոր յերկար
ժամանակ անդործ ես յեղել:

25. ՇԱՐԻԿԸ

Շարիկը հիվանդացավ:

Պետիկը նրա բնի մեջ չոր խոտ փռեց, տաք կաթ
խմեցրեց:

Շարիկն առողջացավ: Սկսեց Պետիկի յետեվից վազ-
վեզել:

Մի անգամ Պետիկը գետի ափին ձուկ էր վորսում:
Նա սայթաքեց և ընկավ գետը:

Շարիկը մտավ ջրի մեջ, առամներով Պետիկի շորե-
րից բռնեց և ափը դուրս բերեց:

26. ՀԱՎՆ ՈՒ ԿԱՏՈՒՆ

Չալ հավիկը և սև կատուն
Կռիվ տալով վազեցին տուն:

Հավիկն ասաց. — Յես տտում եմ,

Վոր տատիկի սիրելին եմ:

Նրա համար ձու յեմ ածում,

Թուխս եմ նստում, ճտեր հանում:

Պարզ է, վոր մեր տանտիրուհին

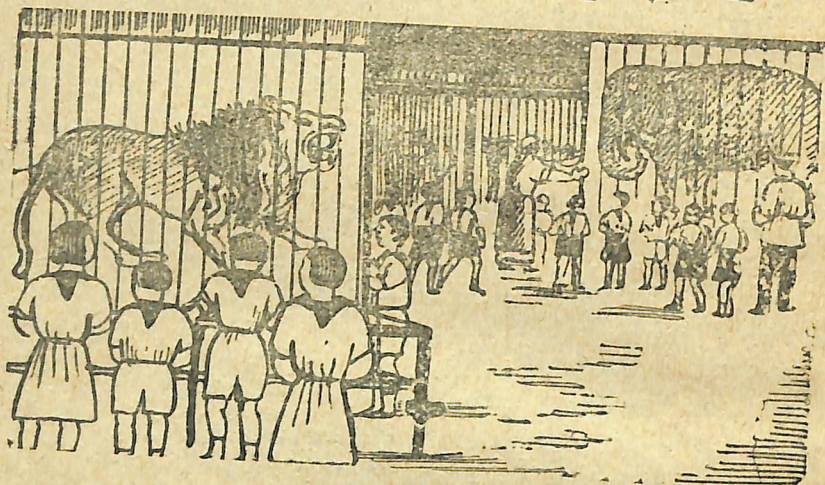
Բոլորից շատ ինձ է սիրում:

— Յես փխրիկն եմ խանում-խաթում,

Գիշեր-ցերեկ զգաստ, արթուն,
Տունն եմ պահում գաղաններից,
Են անիրավ մկնիկներից:
Մեր տատիկը թե քեզ սիրեր,
Չեր նստեցնի հավաքում,
Ինձ է սիրում, վոր իր կողքին

Տեղ է տվել տան անկյունում:
Տանտիրուհին լսեց, ժպտաց.
Կատվին, հավին այսպես ասաց.
— Յերկուսիդ ել շատ եմ սիրում,
Իմ չալ հավիկ, փխիկ սիրուն:
Սիրում եմ ձեզ, սիրում անչափ,
Այ, մեր պատիկ շնիկի չափ:

27. ԳԱԶԱՆԱՆՈՑՈՒՄ

Մեր դասարանն ուսուցչուհի ընկեր Հասմիկի հետ
գնաց գաղանանոց:

Գաղանանոցը գտնվում էր բանվորական աղումբի
բակում:

Մուտքի առաջ շարված եյին կենդանիների և թռչ-
չունների նկարներ:

Ներս մտանք:

Կենդանիները վանդակների մեջ եյին:

Այնտեղ եյին՝ առյուծը, վագրը, բորենին, ջայլամը, փիղը
դայրը, ազվեսը, մի քանի ահագին ոձեր, տեսակ-տեսակ
կապիկներ և ուրիշ շատ կենդանիներ ու թռչուններ:

Ընկեր Հասմիկը պատմում էր մեզ յուրաքանչյուր
կենդանու մասին, թե վորտեղից է բերված, ինչով է կե-
րակրվում:

Ինձ ամենից շատ դուր յեկավ կանաչ թևերով թռ-թա-
կը, փոքր նայում էր մեզ և շարունակ կրկնում.

«Յերեխեր, յերեխեր,

Շաքար տվեք, շաքար տվեք»:

28. ՊԻՈՆՆԵՐԱԿԱՆ ՊԱՐՏԻՔ

1

Հանգստի որ եր:

Պրեններն Հայկն ու Շողիկը ճանապարհ ընկան մոտիկ
գյուղի՝ կոտաբերատիվը ընթերցանության գրքեր գնելու:

— Յես «Վոսկի ձկնիկն» եմ գնելու, — ասում էր
Հայկը:

— Յես ել «Գիքորը», — ասում էր Շողիկը:

Այսպես խոսելով գնում եյին:

Մեկ ել մի ֆուրգոն դուռալով ու ճոճալով յեկավ
ու անցավ:

Ֆուրգոնի մեջ գլխին կարմիր թաշկինակ կապած մի
կին էր նստած:

Ֆուրգոնից մի կապույտ վայր ընկավ:

Հայկն ինչքան կանչեց. «Մորաքույր, մորաքույր,
Փութքոնը կանգնեցրու», մորաքույրը չսեց:

Շողիկը կապոցը վերցրեց: Բաց արին, տեսան, վոր մեջը
շատ փող կա:

— Ի՞նչ անենք, Հայկ, — հարցրեց Շողիկը:

— Ի՞նչ պիտի անենք, — պատասխանեց Հայկը: — Կար-
միր թաշկինակ կապած մորաքրոջը կգտնենք, փողերը կը-
տանք իրեն:

2

Գյուղ հասնելով, մտան կոտայերառիվի խանութը: Կար-
միր թաշկինակ կապած մորաքույրն այնտեղ սպրանք եր
գնում:

Յերբ գնած սպրանքների գինը հաշվեցին ե նա մոտե-
ցավ դրամարկղին, վոր մուծի, հանկարծ դռնեց.

— Վա՛յ, Փողիս կապոցը կորցրել եմ: Ամբողջ տարվա
աշխատանքս եր... Հիմի ի՞նչ անեմ:

Այդ ժամանակ Շողիկը ծոցից հանեց թաշկինակը և
տիրեջ տուով, ասաց.

— Ահա քո կապոցը, մորաքույր, ճանապարհին ենք
գտել:

Մորաքույրը մին Շողիկին, մին Հայկին նայեց, ապա
զրկեց, յերկուսին ել համբուրեց ու ասաց.

— Դուք խելուկան պիտենենք եր, Խորհրդային յեր-
կրի ազնիւ գավակներ:

Մորաքույրն ուզում եր փող տալ, բայց չվերցրին:

— Մենք մեր պիտենեական պարտքն ենք կատարել, —
ասացին նրանք:

Արաչու, Կրիկը
Կրիկը դարձյաւ սպա-
նկաւ ինչ նախքան եր
շինուա?
Հենքու նա միայն որս-
գործիքի դարձաւ և դար-
ջաւ որսչու:
Այժմ նա որսչու չէ և
պաշտպանոււմ եւ եր յեր-
կրը բշխաւ ինկոյ:

ԸՆԿՆՐ ՎՈՐՈՇԻՆՈՎ

Խորհրդային Միության մարշալ, Պաշտպանության
Ժողովրդական կոմիսար

29. ՆԱՄԱԿ ՎՈՐՈՇԻՆՈՎԻՆ

Կլիմ Վորոշիլովին

Նամակ գրեցի:

Ընկեր Վորոշիլով,—

Այսպես սկսեցի:—

Յեղբայրս այս տարի

Բանակ ե գնում,

Գիտեմ՝ վաղուց ե նա

Դրան յերազում:

Վարպետ դարձին ե

Նա աշխատանքում,

Լավ մարտիկ կլինի

Կարմիր բանակում:

Ընկեր Վորոշիլով,

Վստահիր նրան.

Կմեռնի՝ չի թողնի

Վոր մեզ վրա գան:

Լսել եմ՝ Ֆաշիստը

Ուզում ե կռվել,

Խորհրդի յերկիրը

Մտնել, թալանել:

Ընկեր Վորոշիլով,

Ապագա մարտում

Նշանակիր նրան

Առաջին դիրքում:

Իսկ յերբ կմեռնի
Իմ յեղբայրը մեծ,
Այդ մասին իսկույն
Նամակ կգրես:

Ընկեր Վորոշիլով,
Շուտով բոյ կառնեմ,
Յեղբորս փոխարեն
Դիրքում կկանգնեմ:

30. ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Մի հրեական կոլանտեսություն մեջ ապրում եր կանաչ,
Հարժույն աչքերով, կարճիկ, սև ծամով մի փոքրիկ աղջիկ
անուանը՝ Մուսենկա: Նա կոլանտեսության նախագահի աղ-
ջիկն էր:

Մի որ Մուսենկան տանը մենակ եր մնացել:

Նա բաց պատուհանից փողոց եր նայում:

Հանկարծ սուլոցներ լավեցին և փոշու քուլաների միջից
մի ափսոսմամբիլ դուրս յեկավ: Ափսոսմամբիլ կանգնեց իրենց
տան մոտ: Մուսենկան լսեց, փոր միջանցքով մի մարդ ե
գալիս:

Դուռը բացվեց և սենյակ մտավ մի զինվորական:

— Բարե՛վ, փոքրիկ աղջիկ:

Մուսենկան շատ ուրախացավ ու գոչեց.

— Դյադյա Վորոշիլովն ե:

Ընկեր Վորոշիլովը գրկեց նրան ու հարցրեց.

— Իսկ դու վճրակից ես ինձ ճանաչում:

Աղջիկը մատը մեկնեց դեպի պատից կախված մեծ
նկարն ու ասաց.

— Ա՛յ, դու հենց այս դյադյան ես:

Բնակարանս անկողնի
 հարթի, ունի հալիս
 անկողնիս, - ասաց
 լիմբի: - ինչ ուղիով
 եմ ինչ պես գրչեմ
 կարգիս:
 - Լիմբի, - ասաց հարթիս:
 ինչ ինչ եմ անում անկողնիս
 անկողնիս, Բնակարանս
 Բնակարանս անկողնի:
 ինչ ինչ լիմբի եմ
 Բնակարանս անկողնի:

31. ՓՉԱԿՈՒՄ

1

Մի անգամ, յերեկոյան զեմ Պետրոն ու Յակուբը
 գնացին անտառ ընկուլոյ հալաքելու:

Նրանց գլուղը սահմանի մօտ եր:

Յերեխաները մօտն անտառ և շուտով մի ամբողջ
 տոպրակ ընկուլոյ հալաքեցին:

Հանկարծ խշխշոց լսեց:

Յերեխաներն ուշադրութեամբ նայեցին և մի անծանոթ
 մարդ տեսան:

Անծանոթ մարդն այս թփի տակ եր մտնում, այն թփի
 տակ եր մտնում, կռանում եր, զես ու զեն եր նայում:

— Վորսորդ կինի, — ասաց Պետրոն:

— Բա ինչո՞ւ հրացան չունի: Դուքե վատ մարդ ե,
 յեկել ե կոլանտեսութեան զեղերը կրակ տա...

— Դիտե՛ս ինչ, Պետրո, — շշջաց Յակուբը Պետրոյի
 տկանջին, — յես գնամ սահմանապահներին իմաց տամ, իսկ
 զու մա ախտեղ ու հետեւիր:

Յակուբը գնաց:

«Վորտեղ թագնվեմ», — մտածեց Պետրոն:

Դեռ ու դեռ նայեց՝ մի փչակ տեսավ: Տոսրակը վերցրեց և այդ փչակի մեջ մտավ:

Անծանոթը յեկավ, վոր փչակի մոտից անցնի, տեսավ փչակից մի սլարան ե կախվել:

Տոսրակի սլարանն եր, վոր Պետրոյի անզգուշութեան պատճառով կախվել եր:

Անծանոթը սլարանը բռնեց և սկսեց քաշել:

Հենց այդ ժամանակ լսվեց.

— Ձեռքերդ վեր:

Թփերի յետևից դուրս յեկան սահմանապահները և անծանոթին ձերբակալեցին: Պարզվեց, վոր նա ուրիշ յերկրից յեկել ե, վոր մեզ փրաս տա:

Իրենց զգոնութեան համար Պետրոն ու Յակուբը շորեր ստացան: Ճիշտ ախպիսի շորեր, ինչպիսին հագնում են սահմանապահները:

— Յերբ վոր մեծանաք, իսկական սահմանապահներ կդառնաք, — ասաց ավագ լեյտենանտը:

32. ՊԻՈՆՆԵՐ ՊԵՏԻԿԸ

1

Պիոներ Պետիկը սլաքավարի վորդի յեր:

Դարնան սկզբին մի որ, յերբ Պետիկը գլորոցից յեկավ, ճաշեց և դասերը սովորեց, մայրիկն ասաց.

— Պետիկ, մի քիչ հաց տար հայրիկիդ համար:

Քիչ հետո Պետիկը քայլում եր անտառի միջով, յերկաթգծի կողքով:

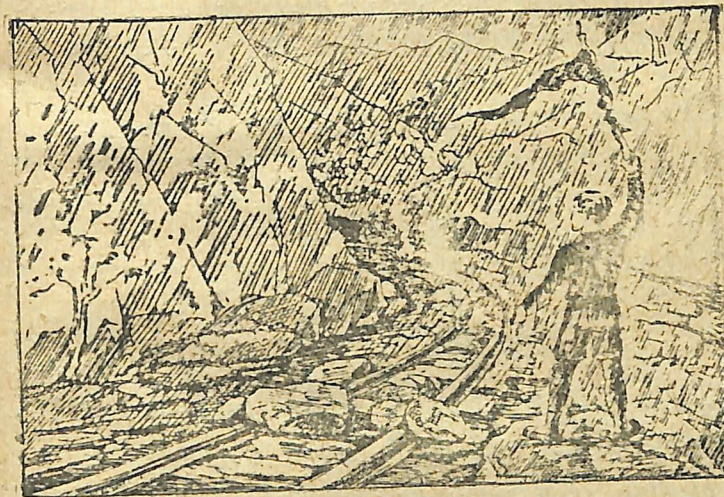
2

Ծառերը ծաղկել եյին: Փչում եր մեծ գեփուռը: Փոքրիկ թռչունները թփերի մեջ ծլվում եյին:

Հայրիկի տնակը հեռու չեր. Պետիկը չորս կիլոմետր ճանապարհ պիտի կտրեր:

Պայծառ յնդանակ եր: Բայց շուտով յերկինքը ծածկվեց ամպերով, վարդապ, կայծակի շանթեր յերևացին, հորդ անձրև թափվեց: Պետիկը մտավ մի մեծ ծառի տակ և սպասում եր, վոր անձրևը դադարի:

Բայց անձրևը քանի գնում վարարում եր:

3

Հանկարծ դիմացի սարից մեծ-մեծ բարեր պոկվեցին, դղրդալով ցած գլորվեցին և ընկան ուղիների վրա:

Ճանապարհը փակվեց:

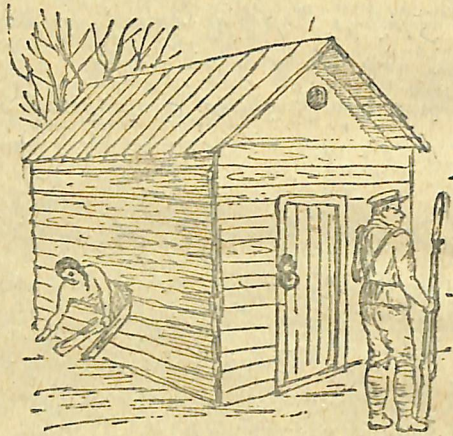
Այդ ժամանակ շոգեմեքենայի սոււրոց լսվեց:

— Մարդատարն ե... Ի՞նչ կլինի... Բոլորը, բոլորը կմեռնեն, — անցավ Պետիկի մտքով:

Անձրևն ավելի վարարեց, շոգեմեքենայի սոււրոցը ավելի մոտիկից լսվեց:

Պետիկը փողկապը հանեց, ծառից մի ճուղ պոկեց, փողկապը կապեց ճուղի ծայրին, բարձր բռնեց և սկսեց առաջ վազել, գոռալով:

— Մերենավան, մերենավան, ճանապարհը փակ է...
Հենց թափված քարերի մոտ գնացքը կանգ առավ։
Ճամփորդները կյանքը փրկված եր։

33. ՄԱՐԻԿԱՆ

Փաշխաններն ողանավերից ուռմբեր էյին զցում Իս-
տանիայի մի անպաշտպան գյուղի վրա։

Շուտով ամբողջ գյուղը կործանվեց։ Բնակիչների մի
մասը կոտորվեց, մյուս մասը փախավ։

Դյուզում մնացին միայն ծերունի Պետրոն և իր թո-
ռը՝ Մարիկան։

Լուսաբացին փաշխանները մտան գյուղը և յեկան Պետ-
րայի խրճիթը։

— Վեր կաց, ծերունի սատանա, — գոչեցին փաշխանները։

Ծերունին լուռ ցույց ավեց լաթերով փաթաթված իր
փառները. նա գնացքի տակ եր ընկել, վոտները ծնկներից
կտրել էյին։

— Իեզ ասում են վեր կաց, — գոռաց մի զինվոր և
հրացանի հարվածով ծերունուն մահճակալից ցած զցեց։

— Դու այստեղ մնացել ես, վոր թոռանդ միջոցով
մեր մասին տեղեկություններ տաս, — գոռաց մի ուրիշ
փաշխառ։

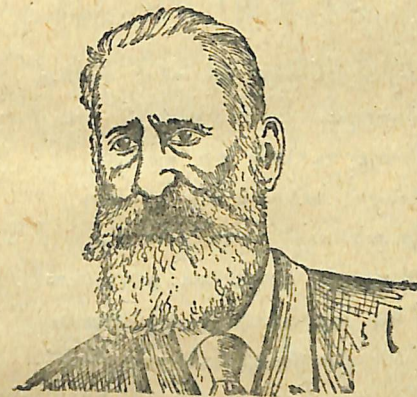
Յեվ ծերունուն Մարիկայի աչքի առաջ կախեցին
ծառից։

— Գաղաններ, այդ ինչ եք անում, — սարսափից ու
վշտից գոչեց Մարիկան։

Աղջկան ծեծեցին և ցախատանը բանտարկեցին։

Բայց նա ցախատան տախտակներից մեկը պոկեց ու
փախավ։

Թփերի և առուների մեջ թափնվելով, յերեք որից
հետո նա հասավ իր հարազատ հանրապետականների
շիրքերին։

Վ.Ս.ՋԱՐՈՍ ԱՂԱՅԱՆ

34. ԱՐԵՎ

Արև, արև, յեկ, յեկ,
Զիդի քարին վեր յեկ։
Սևսև թմպեր, հեռացեք,
Արևին ճամփա ովեք։

Թողեք, վոր նա գա մեզ մօտ,
Նրա լուսին ենք Լառուս
Կարմիր արև, յեկ, յեկ,
Նախշուն քարին վեր յեկ:

Արևը հաղթեց ամպերին,
Շողքը ձգեց սարերին,
Զիզի քարը, տես, տես,
Պայպղում է վոսկու պես:
Սիրուն արև, միշտ յեկ,
Զիզի քարին վեր յեկ:

35. Մ Ա Ր Տ Ը

Ա՛խ, եսպես ել գիժ ամիս,
Մարդու հանգիստ չի տալիս:
Եսոր ուրախ որ կանի,
Վաղը՝ անձրև ու քամի,
Առավոտը՝ պայծառ ոդ,
Կեսօրը՝ մութ ու ամպոտ:
Մին հագնում է սպիտակ,
Մին կանաչին է տալիս,
Մի որ ցուրտ է, մի որ տաք,
Մին խնդում է, մին լալիս...
Ա՛խ, եսպես ել գիժ ամիս...

Գարնան ամիսներն են,
մարտ, ապրիլ, մայիս:

36. ՉՈՐՍ ՅԵՂԱՆԱԿ

1

Յես բերում եմ պայծառ արև ու տաք որեր:
Յես ծածկում եմ դաշտերը դալար խոտերով ու դար-
չար և՛ անտառները կանաչ տերևներով: Յես բերում եմ
ծաղիկներ ու թիթեռներ, կանչում եմ թռչուններին հեռու
յերկրներից և աշխարհը լցնում յերգերով:
Միթե ինձ չեք սիրում:

2

Յես վոսկեղոծում եմ արտերը և կռացնում հատիկի
դուխները: Յես կախ եմ անում ալդինետում տանձ, խոն-
ձոր, զեղձ ու խազող: Յես ճուտիկներին թռչնում եմ
բներից և հանում մանուկներին զով անտառը, աղբյուր-
ների մօտ, ազատ սարերը:
Միթե ինձ չեք սիրում:

3

Յես գույն-գույն ներկում եմ ծառերը և ճամփու
յեմ դնում թռչուններին դեպի տաք յերկրները: Յես լցնում
եմ մառանները մրգերի կախաններով, չիռ ու չամշով: Յես
բաց եմ անում ձեզ համար դպրոցի դռները:
Միթե ինձ չեք սիրում:

4

Յես խաղացնում եմ ձյունի փաթիլներն ողի մեջ և
ծածկում սար ու ձոր սպիտակ վերմակով: Յես կապում
եմ գետերն ամուր սառույցով: Յես բերում եմ ձեզ համար,
ձնագնդի, սահնակ ու սղոթն:
Միթե ինձ չեք սիրում:

Մարտը տալիս է ճնճաղիկ,
Ապրիլը՝ կապույտ մանուշակ,
Մայիսին բացվում է վարդը,
Սոխակը յերգում անուշակ:

Հունիսը մեզ խոտ է տալիս,
Իսկ հուլիսն առատ ցորեն,
Ոգոստոսը տանձ ու խնձոր,
Յեւ ուրիշ շատ հասուն մրգեր:

Սեպտեմբերը մեզ տալիս է
Խաղողի բոլոր տեսակը,
Հոկտեմբերը կարմիր գինի,
Նոյեմբերը բողկն ու տակը:

Դեկտեմբերին ձյուն է գալիս,
Հունվարին ծածկում սառ ու ձոր,
Փետրվարին սկսվում է
Փոփոխակի ցուրտ ու տաք որ:

Այսպես ահա բոլոր տարին
Թավալվում է չորս շրջանում,
Այդ պատճառով չորս յեղանակի
Չորս ժամանակ է մեզ բերում:

ՀԱՆՅԼՈՒԿ

Չորս յեղալոր են,
Ամեն տարի
Յերեքի վրա
Ման են դալիս:

— Իմ մայրիկը ոգաչու չե,
ոգաչու,
Թեվեր առած ամպերի մեջ է
թռչում:

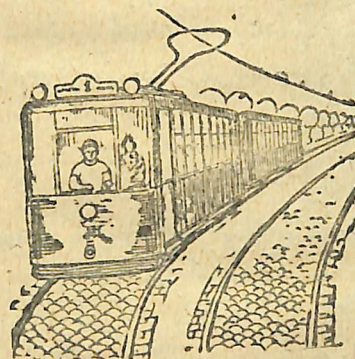
— Իսկ իմ մայրն ինժեներ է,
ինժեներ,
Կառուցում է գործարաններ,
դարոցներ:

— Իմ մայրիկը վազոնավար է
խիզախ,
Զնգզնգոցով անցնում արագ
աջ ու ձախ:

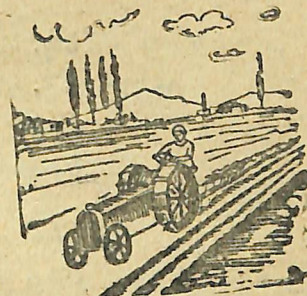
— Իմ մայրիկը տրակտորիստ է
կոլխոզում:
Վար է անում, ուրախ-ուրախ
յերգ ասում:

— Հիմի բոլոր մայրիկները
մեր յերկրում

Ամեն տեսակ աշխատանք են
կատարում:

Վորը բժիշկ, վորը հսկիչ,
գործավար,
Մեր հալերբին, յեղբայրներին
հավատար:

39. ՅԵՐԿՈՒ ԿՈԼՏԵՏԵՍԱԿԱՆ

Վահանն ու Սողոմոնն աշխատում եյին միեւնուհիւ կոլ-
տնտեսութեան մեջ:

Վահանն ամբողջ որն աշխատում եր:

Իսկ Սողոմոնը դաշտ եր դուրս գալիս, մի կես ժամ
աշխատում, հետո նստում՝ հանգստանում:

Հաճախ ել աշխատանքի չեր գալիս:

Աշունը յեկավ:

Կոլտնտեսականներն սկսեցին հաշվել, թե ով ինչքան
ե աշխատել:

Վահանի աշխորը շատ եր: Նա ստացավ շատ ցորեն,
կարտոֆիլ և ուրիշ բաներ: Բացի դրանից նա ափսոսանք
ստացավ, վոր նոր տուն չիսկեց:

Սողոմոնը քիչ բան ստացավ:

— Ինչո՞ւ,— բարկացավ նա:

— Վհնց թե ինչու: Մի՞թե չգիտես, վոր՝ ով լավ ու շատ
ե աշխատում, նա շատ ե ստանում,— ասաց Վահանը:

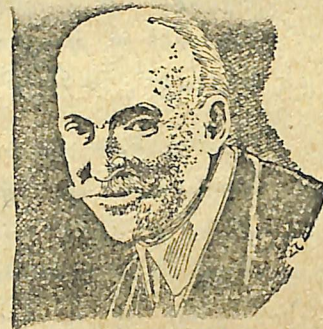
40. ԿԱՆԱԶ ԱԽՊԵՐ

Ե՛յ, կանաչ ախպեր,
Ե՛յ, ճաճանչ ախպեր,
Արի, քեզ հետ բեր
Արևի շողեր:

Բեր անուշահոտ
Ծիւ, ծաղիկ ու խոտ,
Կարկաչուն վառակ,
Յերկիրնք կապուտակ:

Խառնուրդի համբեր,
Զրնգան չերգեր,
Գառների մայուն,
Խաղ, ուրախութուն...

Ե՛յ, կանաչ ախպեր,
Ե՛յ, ճաճանչ ախպեր:

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ

41. ԳԱՐՆԱՆ ԳԱԼԸ

Գարուն ե:

Ձյունը հալվում ե:

Փոքրիկ առվակները դեպի գետն են վազում:

Ձյունի տակից դուրս ե յեկել ձնծաղիկը:

Հենց ձյունը հալվում ե թե չե, հողի միջից ծլում են,
բարձրանում խոտերն ու ծաղիկները:

Թփերի մոտ, անտառի արևոտ կողմում, բացվում են
մանուշակները:

Մեղունները փեթակներից դուրս են թռչում, ծաղիկ-
ների մեջ կեր վորոնում:

Վոյսարների հոտերը դաշտ են դուրս գալիս:

Դարնանը մեր կոլտնտեսութեան յեռուն աշխատանքը
սկսվում ե:

42. ԳԱՐՈՒՆ

Զուգվել են կրկին
Անտառ ու այգի,
Վշտում ե ուժգին
Զուրը գետակի:

Հավերժը սիրուն
Համերգ են կազմել,
Արտում ու դաշտում
Յերգ ու հորովել:

Թիթեռներն ուրախ
Թռչում են դեռ-դեռ...
Զան, տեսքիդ մատաղ,
Գարուն ե արդեն:

43. ԾԱՌԱՏՈՒՆ Կ

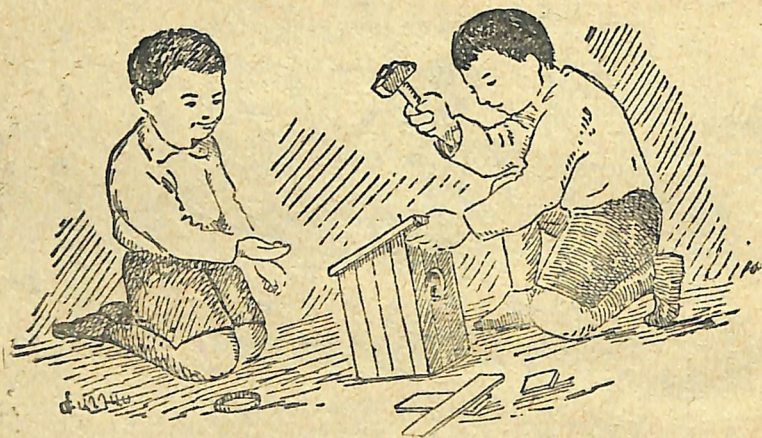
Փոս ենք փորում,
Ծառ ենք տնկում
Ուրախ յերգով ու կանչով,
Վոր մեծանա
Ու ճյուղեր տա,
Ծածկվի սիրուն կանաչով:
Յեվ յերբ ամռան
Արևը դա
Իջ շողերով շողշողուն:

Ծառը սիրով
Հանգիստ կտա
Մեզ իր անուշ ստվերում:

44. ԱՐՁԱԳԱՆ Բ

Փոքրիկ Արտաշեսը շվշվացնելով գնում էր ձորով:
Իրենց հորթը փնտռելու:
Նրան թվաց, Վոր մի ուրիշն էլ ե շվշվացնում:
Հենց իմացավ ընկերն ե, կանգնեց, ձայն տվեց.
— Վահան, դու յես:
— Յես...
— Մեր հորթն ուր գնաց, տեսնո՞ւ:
— Սնո՞ւ...
— Հանձը ես անում, ի՞նչ ե:
— Չե՞ս...
— Վա՛յ, եղ հո գելը կուտի:
— Ուտի՞...
Արտաշեսը լալով վազեց տուն, տեսա՞լ հորթն ել ե
տանը, Վահանն ել:

45. ՍԱՐՅԱԿԻ ԲՈՒՆԸ

Սարյակները մեր հերվան
 Նա ուր վոր ե պիտի գան,
 Բայց տնակը հնացած
 Պետք չի գալու ել նրանց:

Կարեն, արի միասին
 Նոր բուն շինենք սարյակին,
 Թե չե՝ տեսնի բուն չկա,
 Ել մեր բակին մոտ չի գա:

Վորդ ու թրթուր զանազան,
 Յես ի՞նչ գիտեմ՝ ել ինչ բան,
 Ներս կմտնեն մեր այգին,
 Վնաս կտան ահագին:

Դե վեր, Կարեն, մուրճը բեր,
 Յես ել՝ տախտակ ու մեխեր:

Մենք ալ վարձակա՞նք
 Մենք ալ նորից բանք ա-
 րդեն: Դե՞ կե՞նք մայր նկա-
 րե՞նք, վոր նա գործը որդի
 Է անգանին ու նեղում Է:
 Մենք ալ զան, ինչո՞ւ բանք
 չեն սովորում, ասանց մայր:
 Վարձակա՞նք յե՞ս հասն,
 մայրս, աստուծո՞ւմ նե՞նք
 Մենք ալ, աստ չի՞նք ասանց,
 յորք վարձակա՞նք հաս-
 նեն՝ հա նգարապոր:

46. Մ Ա. Ն Ո Ւ Շ Ա. Կ

Կապույտ գլխով, կանաչ վոտով
Յես ծաղիկ եմ անուշ հոտով:
Թեև տունկս փոքրիկ է, ցած,
Արտներում միշտ թագ կացած,
Բայց իմ փունջը, իբրև մի զարդ,
Տեսնում եմ միշտ ամեն մի մարդ:
Յես եմ սիրուն դարնան գուշակ,
Իմ անունն է մանուշակ:

ՀԱՆՆԵԼՈՒԿ

Դիտարկը կապույտ,
Շապիկը կանաչ,
Մի սիրուն ծաղիկ,
Ամենքիս ճանաչ:

47. Մ Ա. Յ Ի Ս Ի 1-Ի Ն

Այս առավոտ արևն ավելի պայծառ եր:
Նրա վոսկե ճառագայթները հեղեղել եյին սար ու
ձոր, դաշտ ու անտառ:
Գյուղը տոնական տեսք եր ընդունել. կոյունտե-
տաթյան գրասենյակի, շրջկոմի, շրջգործկոմի, կոոպերա-
տիվի խանութների վրա, հրապարակում ծածանվում եյին
կարմիր դրոշակները:

Ձանազան փողոցներից լսվում եր գուռնի զիլ ձայնը:

Ահա յերթն անցնում եմ մեծ հրապարակով:

Ամենից առաջ գնում եմ կոյունտեսականները: Ստա-
խանութական հովիվ Հասանը, բարձր բռնած, տանում ե

կարմիր դրոշակը: Նրանց յետևից գնում եմ կոմերիտա-
կանները, դարոցականները, ֆիզկուլտուրնիկները:

Զվարթ քայլերով անցնում եմ ընկեր Վորոշիլովի ան-
վան պիոներական շուկա:

Ողում սլանում եմ քաղաքից յեկած ողբանավերը:

— Կեցցե Մալխի 1-ը, կեցցե բանվորների միջազգա-
վին ուրը, — գոչում եմ յերթին մասնակցողները:

48. Մ Ա. Յ Ի Ս

Այլ ու ալվան վառ մայիս,
Դու ամենից լավ ամիս,
Կյանք ու արև ես տալիս.
Ի՞նչ սիրուն ես, ջան մայիս:

Հանգ ու ալգի զարգարուն,
Հոֆն ե խաղում դաշտերում,
Թռչուններն են քեզ գովում.
Ի՞նչ նախշուն ես, լավ մայիս:

Դու կայտառ ես մանկան պես,
Թռվումն ու խնդերես,
Շուտով, շուտով կրերես
Վողջ աշխարհին Ալ-Մալխ:

49. Ա. Բ Ա. Գ Ի Լ

Արագի, բարով յեկար,
Հե՛ր, արագի, բարով յեկար,
Դու մեզ գարնան նախ բերիք,
Մեր սրտերն ուրախ արիք:

50. ՄԵՂՈՒՆԵՐԸ

1

Գարունը յեկավ: Որը տաք էր, արևը վառ:

Մեղունները փեթակից դուրս յեկան, թռան խնձորենու մօտ:

— Մի՞թե խնձորենին մեղուններիս համար վոչինչ չունի:

— Վոչ, մեղունները շուտ են դուրս յեկել, դեռ խընձորենու ծաղիկները թաղնված են բողբոջների մեջ:

2

Մեղունները թռան դեպի բալենին:

— Մի՞թե բալենին ծաղիկներ չունի մեղունների համար:

— Մի քանի որից հետո յեկեք, դեռ վոչ մի ծաղիկ չի բացվել:

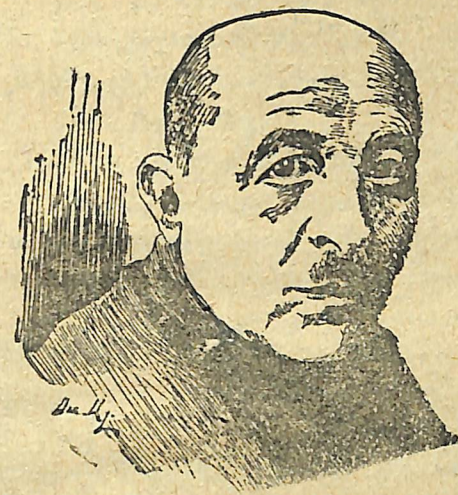
Մեղունները թռան կակաչի մօտ: Մտան նրա դուռնավոր բաժակը, բայց աջնտեղ ուտելիք չկար:

3

Մեղունները սոված, տխուր ուղղում եյին յետ դառնալ փեթակը, յերբ հանկարծ թփի տակ տեսան փոքրիկ, մուգ-կապույտ ծաղիկներ:

Դրանք մանուշակներն էյին:

Մեղունները նրանց բաժակներից կուշտ կերան, խմեցին և ուրախ-ուրախ վերադարձան փեթակը:

Ա.Թ.ԱՅԵԿ ԽՆԿՈՑԱՆ
(ԽՆԿՈ Ապեր)

51. ՃԱՆՃԸ
(Առակ)

Խոնարհ ու հեզ
Մի հոգնած չեզ,
Արորն ուսին,
Ճանճը պողին
Մի էրեկուն
Գալիս էր տուն:
Մին ել ճամփին
Են նստածին
Մի ուրիշ ճանճ

Այսպես ասաց.
— Այդ յեղան հետ
Վնրաեղից եզ:
Գիթը տնկած
Ճանճն ասաց.
— Մենք վարտեղից,
Վարում եյինք,
Վարատեղից:

Վանիկն աչգում թռչնի բուն գառափ: Բնի մեջ յերեք
ձագ կար: Զագերը փոքրիկ եյին և թռչել չեյին կարողա-
նում:

Վանիկը ձագերին վերցրեց և տուն բերեց:

Հայրիկն ասաց.

— Կով չկո արել, վոր ձագերը տուն ես բերել: Դու
դրանց չես կարող կերակրել: Իսկ առանց կերակրի
կմեռնեն:

Վանիկը ձագերը տարավ ու դրեց բնի մեջ:

Ծիարը ծախն հարցրեց.

— Ո՞ւր ե ճուտդ, ծիա:

Ճուտը գլուխը բնից հանեց և պատասխանեց.

— Ճիտ:

53. ՄԵՂՈՒ

Պղզան, պղզան, պղզպան,
Փոքրիկ մեղու ազազան,
Դաշտ ու հովիտ կըրշես,
Բարձր սարեր կթռչես
Յեզ վտաններով թավամտդ
Փռչի առած տուն կգաս:

54. ՀՈՎՎԻ ԱՆԿՈՂԻՆԸ

Սարի լանջը մահճակալ,
Զեչոտ բարը գլխակալ,
Մի հին կարպետ ուսերին
Այս ե հովվի անկողին:

Յերբ անձրև ե կաթկաթում

Յեզ քարպետը թխթխում,

Հալիմն անուշ բնի մեջ

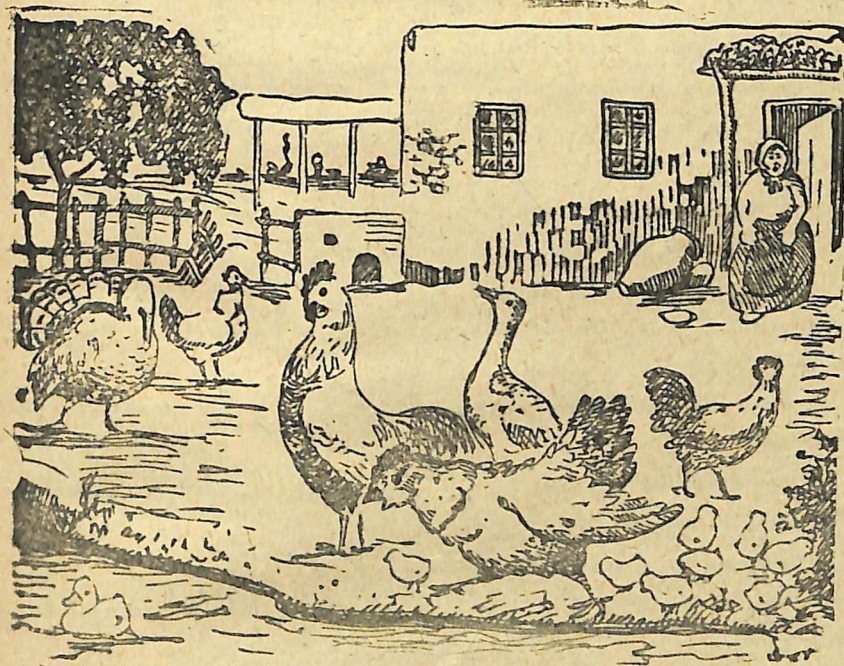
Քաղցր յերազ ե տեսնում,

Յեզ խնդում,

Ծիծաղում...

Ուխան, ուխան, սիրուն հովիվ,

Քունդ անուշ:

55. ԱՆՃՈՌՆԻ ՃՈՒՏԻԿԸ

1

Քառամեկ որ թուխը վեր չեր կենում ձվերի վրայից:
Տասերկու բրդոտ ճաեր դուրս եյին յեկել, մնում եր միայն
Վի կանաչավուն ձու:

Հանկարծ թուխսը լսեց, վոր ձվի ներսից թխթխկաց-
նում են: Իսկույն կացով ձուն ջարդեց ու միջից դուրս
յեկավ ճուտիկը:

Սա նման չեր իր լեղբայրիկներին ու քույրիկներին:
Ավելի բրդոտ էր, ավելի դեղին, վոտիկները կարճ-կարճ,
գլուխը լայն, կտուցը տափակ:

«Ի՞նչ անճոռնի չե», — մտածեց մայրը:

2

Հաջի իր ճուտիկներին հավաքեց և հպարտ-հպարտ,
կրթկրթալով գնաց բակը: Բոլորն արագ-արագ վազվզում
եյին, միայն վերջը դուրս յեկած ճուտիկը քայլում էր
ծանր և որորվելով:

Մայրը ճուտիկներին տարավ առվի ափը քջուջ անելու:

Անճոռնի ճուտիկը ջուրը տեսավ թե չե, մեջն ընկավ:

Մայրը սաստիկ ճշում էր, թե երբ թափ տալիս, դեպի
ջուրը նետվում: ճուտիկները ճվճվում եյին, դեռ ու դեռ
ընկնում:

Իսկ անճոռնի ճուտիկը հանդիստ լող էր տալիս ջրի
լերեսին:

Պառավ նանը, աղմուկը լսելով, դուրս վազեց՝ տեսնի,
թե ինչ է պատահել:

Լողացող ճուտիկին տեսնելով, նա գոչեց.

— Վայ, այս ի՞նչ եմ արել, հավի տակ բաղի ձու
յեմ դրել:

ՀԱՆՍԼՈՒԿ

Աման ունեմ մի պուճուր,

Միջին յերկու գույնի ջուր:

56. ՓԻՍԻԿԻ ԳԱՆԳԱՏԸ

Փիսիկը նստել

Մի մութ անկյունում,

Ունքերը կիտել

Ու լաց ե լինում:

Մոտիկ ե գալիս

Մի բերիչ կատու:

— Ինչո՞ւ յես լալիս,

Այ փիսիկ ջան, դու...

— Ի՞նչ անեմ հապա,

Վոր լաց չլինեմ,—

Գանգատ ե անում

Փիսոն տխրադեմ,—

Են Համոն թագուն

Մածունը կերավ,

Գնաց տատի մոտ,

Ինձ վրա դրավ:

Հիմի տատիկի

Յետևից ընկած,

Ինձ են ման գալիս

Մի-մի փետ առած,

Են քոթոթ Սուրենը,

Անոն ու Մոսոն:

— Ո՛ւր ե,— ասում են,—

Ո՛ւր և գող փիսոն:

Այ թե մի գտանք,

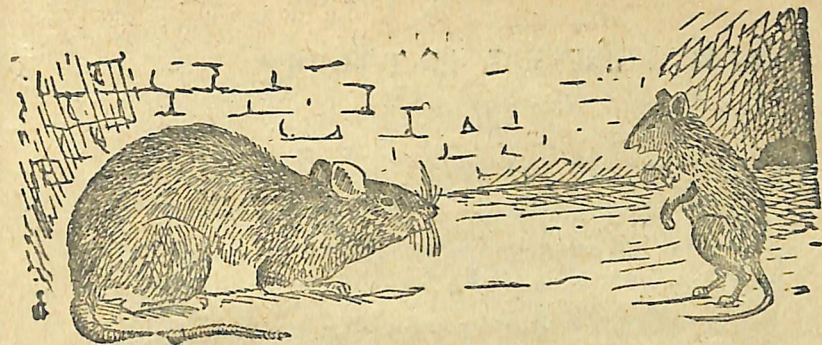
Մածուն ցույց կտանք...

Եսպես բան սարքեց

Են Համոն իմ դեմ,

Ի՞նչ անեմ հապա,

Վոր լաց չլինեմ...
 Ու փառն նստել
 Մի մութ անկյունում,
 Ունքերը կիտել
 Ու լաց ե լինում:

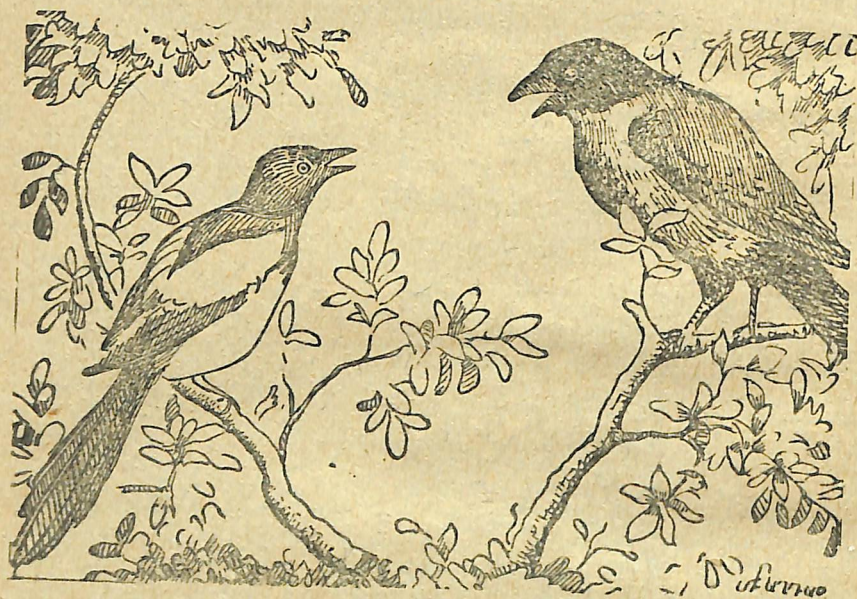
57. ՄՈՒԿՆ ՈՒ ԱՌՆԵՏԸ
 (Առակ)

— Լսել ես արդյոք,
 Առնետ հարեան,
 Սրանից ել լավ,
 Ուրախալի բան.
 Ասում են կատուն,
 Չար ու մկնակեր,
 Հսկա առյուծի
 Ճանկն ե ընկել:
 Ա՛յ, թե քե՛ֆ կանենք
 Խոհանոցում մենք:
 — Մի ուրախանա,
 Մկնիկ հարեան,
 Ի՞նչ առյուծ, ի՞նչ բան.
 Յեթե վոր գործը
 Ճանկերի հասնի,
 Կառվի թաթերից
 Վոչ վոք չի պրծնի:
 Առյուծը դժվար
 Կենդանի մնա.
 Փխրկից ուժեղ
 Կենդանի չկա:

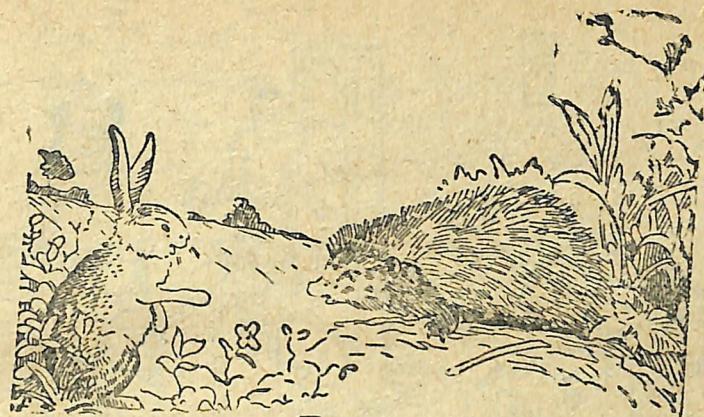
Բարի
 Բարի-բարի
 Կարմիր բազրոյ
 Դիմ ան գնում կամայ-կամայ
 Զագուկները չգրա ցոզմ ասում
 Դիմ անում ան՝ գործը քանկում
 Զագուկները լվանալու
 Զագուկները մաքուր-մաքուր
 Դիմ ծոյ քանկի և ան անկանի

58. ԿԱԶԱՂԱԿՆ ՈՒ ԱԳՌԱՎԸ
(Առակ)

Կաշաղակը կշկշալով
Ճյուղից ճյուղ եր թռչկոտում,
Իսկ ագռավը լուռ, անվրդով
Նստած՝ ականջ եր դնում:
— Ի՞նչ ես նստել ականջ դնում
Լուռ ու անխոս, սիրելիս:

Չլինի՞ թե չես հավատում
Ապամենքիս, պատմածիս:
— Չալիկ քույրիկ, յես չեմ ծածկում,
Հավատալս չի գալիս.
Ով վոր քեզ պես շատ ե խոտում,
Շատ ստեր ե դուրս տալիս:

59. ՎՈՋՆԻՆ ՈՒ ՆԱՊԱՍՏԱԿԸ

— Ի՞նչ ագեղ ու ծակծկող շորեր ունես, բարեկամ,—
ասաց նապաստակը վոզնին:

— Ճիշտ ե,—պատասխանեց վոզնին,—բայց իմ փշե-
րըն ինձ ազատում են շների ու գայլերի ատամներից:
Քո մորթին ել քեզ ազատում ե:

Վոջ, ինձ ազատում են իմ գուլներ, սուր ականջները
և արագավազ վոտները,—պատասխանեց նապաստակը:

60. ԱՅՈՆ ՈՒ ՎՈՋԸ

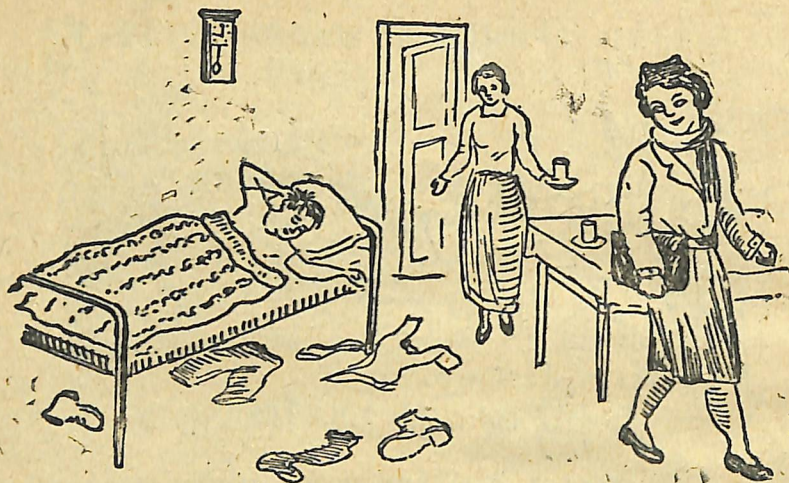
Այոն մի շեկիկ աղջիկ եր, Վոջը՝ մի թեփիկ ագռու:
Այոն, վոր դպրոցից դալիս եր, ճաշում եր, հաւերը սո-
վորում, վերջացնում, հետո գնում րնկերների հետ խաղալու:
Իսկ Վոջը, վոր դպրոցից դալիս եր, ճաշում եր և իտ-
կուլն վազում խաղալու:

Յերեկուան մայրիկը հարցնում եր.

— Դասերը սովորե՞լ եք:

— Այո,—պատասխանում եր Այոն:

— Վոջ,—պատասխանում եր Վոջը:

Քնելուց առաջ Այոն լվանում էր ձեռները, մաքրում
ատամները, շորերը հանում, գնում աթոռի վրա:

Վոչը վոչ ձեռներն էր լվանում, վոչ էլ ատամները
մաքրում: Շորէն էլ հանում էր, ամեն մեկը մի տեղ դնում:

— Լվացվե՛լ եք, — հարցնում էր մայրիկը:

— Այո, — պատասխանում էր Այոն:

— Վոչ, — պատասխանում էր Վոչը:

Առավոտյան Այոն դասերն սկսվելուց մի ժամ առաջ
էր վեր կենում, լվացվում, ատամները մաքրում, թե՛ խը-
մում և գնում դպրոց:

Վոչը մինչև զանգը տալու ժամանակը քնում էր,
քնում, հետո վեր կենում, շորերը զեռ ու գենից հա-
վաքում, հագնում և կամաց-կամաց գնում դպրոց:

Յերբ դասերից հետո Այոն ու Վոչը տուն ելին վերա-
դառնում, մայրիկը հարցնում էր.

— Առաջին դասին հասա՞ք:

— Այո, — պատասխանում էր Այոն:

— Վոչ, — պատասխանում էր Վոչը:

Հասավ ուսումնական տարվա վերջին ուր:
Յերբ յերեխաները դպրոցից տուն յեկան, մայրիկը
հարցրեց.

— Փոխվեց՞ի՞ք:

— Այո, — պատասխանեց Այոն:

— Վոչ, — պատասխանեց Վոչը:

61. ԿՈՌԻՆԿՆ ՈՒ ՍԱԳԸ

(Առակ)

Կապուտակ լճի ջրի յերեսին
Ճարպիկ ու արագ սագիկն էր լողում,
Սուգվում ջրի տակ, դուրս գալիս կրկին
Ու ինքը իրեն բարձրաձայն գոգում.

— Ողում թռչում եմ, ցամաքում շրջում,

Լճակի ջուրը պատռում նետի պես,

Ինձ պես ուրիշը չկա աշխարհում,

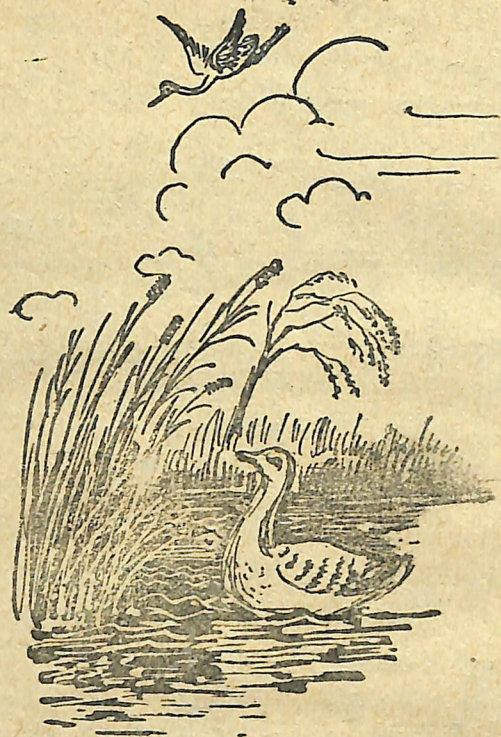
Վողջ թռչունների թագավորն եմ լեռ:

— Իգուր ես գոգում, հիմար, ինքդ քեզ, —

Կռուկը նրան ձայնեց վերեից, —

Կարճ ես արդյոք լողալ ձկան պես,

Յեղնիկի նման վազել քարափից:

Արծվի նման հպարտ, փառավոր
 Կարող ես պատուի ծայրերն ամպերի...
 Լավ ե գիտենալ մի բան, հիմնավոր,
 Քան թե շատ բաներ, բոլորն ել թերի:

62. ՀԵՔՏԱԹ

1

Ձմեռ եր, գիշերը լերկար:

Գլուխն ազ տատր գլուխը բարձի վրա դրած՝ ննջում
 եր: Յերեսները վրա թափվեցին, քուռը փախցրին, զոր
 իրենց հասար մի հեքիաթ ասի:

Նա ել սկսեց.

— Ելել ե, չի ելել՝ մի արտուտիկ:

Կտուցը սուր՝ մեր Սուրիկի քթի նման:

Բմբուլը խուճուճ՝ Արփիկի մազերի նման:

Թևերը փափրիկ՝ Արմիկի կոնների նման:

Ահա այսպես սիրուն եր արտուտիկը:

— Բա փնձ նման վոշինչ չաւներ, — ասաց Վանին:

— Բա լինձ, — ձայն տվավ Հոփսիկը:

— Ինձ ել չասացիր, տատիկ, — լաց յեղավ Նազիկը:

— Սպասեցեք, սպասեցեք, յերեսներ, դեռ չեմ վերջա-
 ցրել, ամենքիդ ել բաժին կհասնի, — ասաց տատիկը և շա-
 րունակեց.

— Աչիկներն այնպես նախշուն եյին, ինչպես Վանի-
 կի աչքերը: Կատարն այնպես կարմիր եր, ինչպես Հոփ-
 սիկի թշերը: Վոտներն այնպես բարակ եյին, ինչպես
 Նազիկի մաւտները:

— Յես վոտները չեմ ուզում, — զանգաւովեջ Նազիկը:

— Բա լինչը կուզես, Նազիկ: Յեթե «տոտիկներ»
 ասեմ, կուզեմ, — ասաց տատիկը:

— Չեմ ուզում, վնչ վոտները կուզեմ, վնչ տոտիկ-
 ները, յես աչիկներն եմ ուզում:

— Աչիկներն ինձ ե տվել տատիկը, քեզ չեմ տա, —
 զոչեց Վանին:

— Նազիկ, կուզես, կատարը դու վեր առ, տոտիկ-
 ները յես վերցնեմ, — ասաց Հոփսիկը:

— Չեմ ուզում, յես աչիկներն եմ ուզում, — պնդեց
 Նազիկը:

— Վանի, դու կատարը վերցրու, յես տոտիկները,
 իսկ Նազիկը՝ աչիկները, — խնդրեց Հոփսիկը:

— Ինչ եմ ասում կատարը, տատիկն ում ինչ տալի
 ե, այն ե նրան, — պնդեց Վանին:

— Ճշմարիտ ե ասում վանին, — ամեն կողմից գոչեցին յերեսները:

Նազիկը գոհ չմնաց և վեճը յերկար շարունակվեց: Բայց տատիկը չեր լսում. նա գլուխը դրել եր բարձին ու քնել: Վեր կացան իրենք ել մտան իրենց անկողինները:

2

Մյուս յերեկոյին յերեսներն ելի հավաքվեցին տատիկի մոտ, վոր լսեն հեքիաթի շարունակությունը: Նա ել սկսեց.

— Անցած գարնանը մեր պարտիզի ծառի վրա մի սիրուն կկու կար: Յես նստած եյի ծառի տակ, իսկ դուք մեկ-մեկ յեկաք ինձ մոտ:

Յերբ վոր Սուրիկը ներս մտավ, կկուն կանչեց.

— ԿճԼ-ԿճԼ:

Յեկավ Արմիկը, կանչեց.

— ՊճԼ-պճԼ:

Յեկավ Արփիկը, կանչեց.

— Տո՛ւ-տո՛ւ:

Յեկավ Հռիփսիկը, կանչեց.

— ԴճԼ-դճԼ:

Յեկավ Վանին, ասաց.

— ԲճԼ-բճԼ:

Յեկավ Նազիկը, կկուն ել վոչինչ չասաց. թռավ, գնաց:

— Ո՛խ, ո՛խ, Նազիկ, ո՛խ, ո՛խ, կկուն քեզ համար վոչինչ չի ասել... — միաբերան գոչեցին յերեսները:

Նազիկը շատ նեղացավ, թե ինչու կկուն նրա համար վոչինչ չի ասել և սկսեց լաց լինել:

Տատիկն ասաց.

— Նազիկ, գիտե՞ս, թե ինչու կկուն քեզ համար բան չասաց: Վախեցավ քեզանից: Ինչ վոր ասեր, դու չպիտի հավանե-

յիր, ուրիշն ել իրանը քեզ չեր տա, ինչպես անցած յերեկոյին:

— Տատիկ ջան, տատիկ, վոր մեկել կկուն դու, ասա՛ ինձ համար ել մի բան ասի. ինչ ել վոր ասի, յես կընդունեմ, — ասաց Նազիկը և այնուհետև շատ խելոքացավ:

63. ՊԱՊՆ ՈՒ ՇԱՂԳԱՄԸ

Դռան առաջ մի անգամ

Պապը ցանեց մի շաղգամ:

Շաղգամն աճեց, մեծացավ,

Հողում տոգեց ու հասավ:

Պապը քաշեց, քաշքշեց,

Շաղգամը հողից չհանեց:

Պապը կանչեց տատիկին:

Տատիկը՝ պապիկից,

Պապիկը՝ շաղգամից,

Հա՛ քաշեցին, քաշքշեցին,

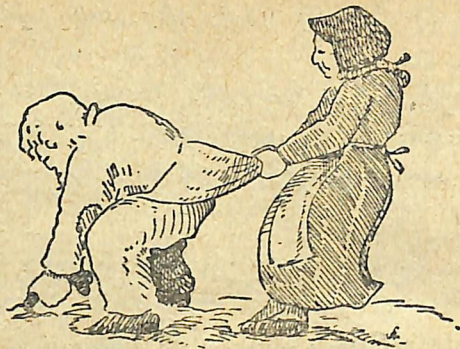
Շաղգամը հողից չհանեցին:

Տատիկը կանչեց թոռնիկին:

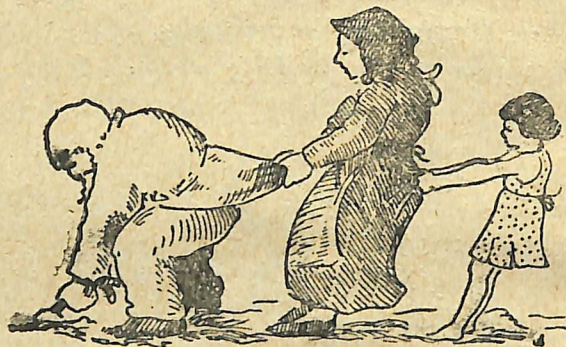
Թոռնիկը՝ տատիկից,

Տատիկը՝ պապիկից,

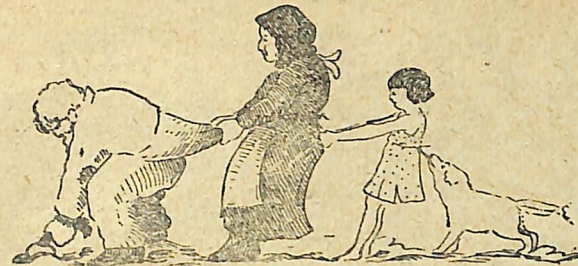
Պապիկը՝ շաղգամից,

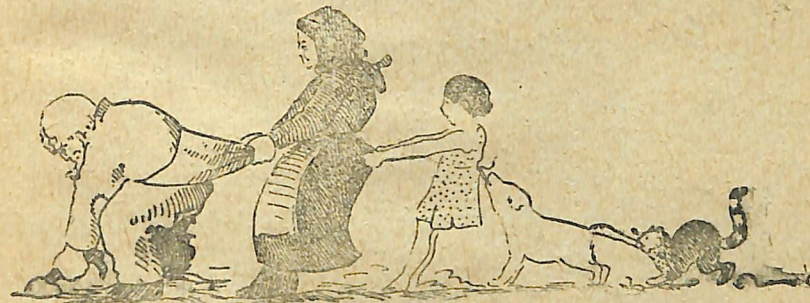
Հա՛ քաշեցին, քաշքշեցին,
Շաղգամը հողից չհանեցին:

Թոռնիկը կանչեց շնիկին:
Շնիկը՝ թոռնիկից,
Թոռնիկը՝ տատիկից,
Տատիկը՝ պապիկից,
Պապիկը՝ շաղգամից,
Հա՛ քաշեցին, քաշքշեցին,
Շաղգամը հողից չհանեցին:
Շնիկը կանչեց փիսիկին:

Փիսիկը՝ շնիկից,
Շնիկը՝ թոռնիկից,
Թոռնիկը՝ տատիկից,
Տատիկը՝ պապիկից,
Պապիկը՝ շաղգամից,
Հա՛ քաշեցին, քաշքշեցին,
Շաղգամը հողից չհանեցին:

Փիսիկը կանչեց մկնիկին:
Մկնիկը՝ փիսիկից,
Փիսիկը՝ շնիկից,
Շնիկը՝ թոռնիկից,
Թոռնիկը՝ տատիկից,
Տատիկը՝ պապիկից,

Պապիկը՝ շաղգամից,
Քաշեցին, բաջբեցին,
Շաղգամը հողից հանեցին:

64. ՈՒԼԻԿԸ

(Հեփաթ)

1

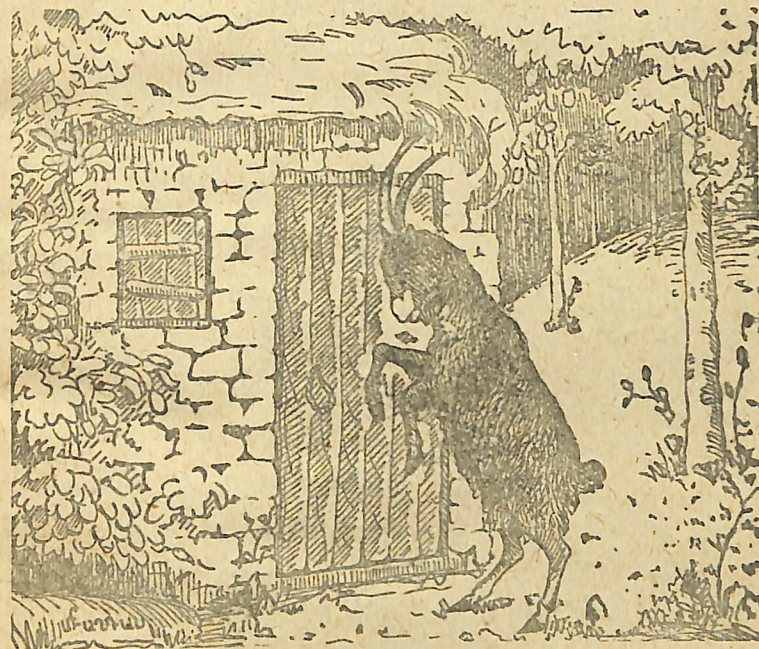
Խոր անտառում մի այծ է լինում: Ունենում է մի
գեղեցիկ ուլ:

Ուլին ամեն ուր թողնում է տանը, ինքը գնում է
արոտ անելու: Արածում է և իրիկունը կուրծքը լիքը տուն
է գալի: Տուն է գալի, զարկում ու մկմկում, կանչում:

Սևուկ ուլիկ,

Սիրուն բալիկ,

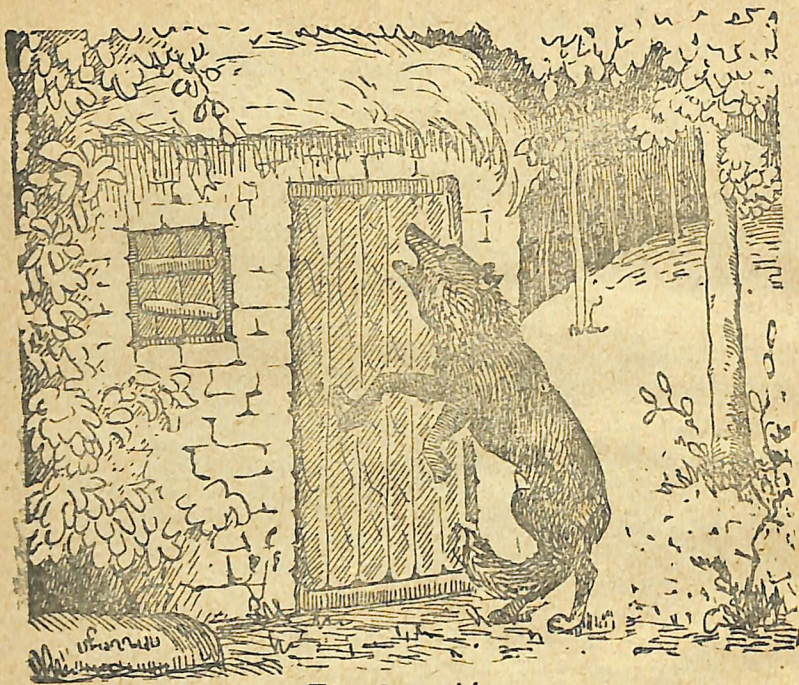
Ման եմ լեկել սարե սար,
Կախն եմ արել քեզ համար:

Ուլիկն իսկույն վեր է թռչում, դուռը բաց անում:
Մայրը ծիծ է տալիս նրան ու կրկին գնում արոտ:

2

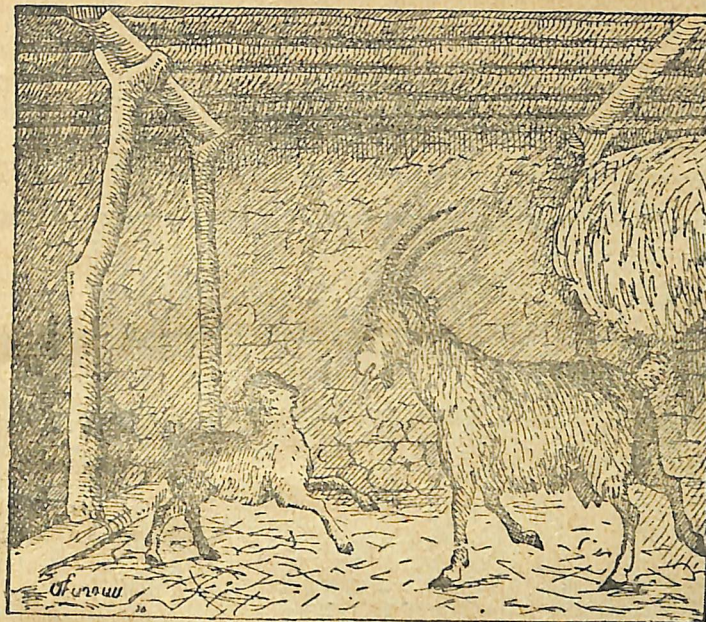
Եւ բոլորը թագուն ածնում է գայլը: Մի իրիկուն
այժից տառջ գալիս է, դուռը զարկում ու իր հաստ ձայ-
նով կանչում:

Սևուկ ուլիկ,
Սիրուն բալիկ,
Ման եմ յեկել սարե սար,
Կաթն եմ արել քեզ համար,
Դռնակը բաց, ներս գամ յեռ,
Անուշ-անուշ ծիծ տամ քեզ:
Սևուկ ուլիկ,
Սիրուն բալիկ:

Ուլիկը լսում է, լսում ու պատասխանում. «Եղ մզ եմ դու, չեմ ճանաչում: Իմ մայրն եղբես չի կանչում: Նա քաղցր ու բարակ ձայն ունի: Դու ձայնը կաշտ ե ու կոպիտ: Դուռը բաց չեմ անի... Գնա... Չեմ ուզում քեզ»:

Ու գայլը հեռանում է, գնում:

3

Գայլս ե մայրը, դուռը ծեծում.

Սևուկ ուլիկ,
Սիրուն բալիկ,
Ման եմ յեկել սարե սար,
Կաթն եմ արել քեզ համար:
Դռնակը բաց, ներս գամ յեռ,
Անուշ-անուշ ծիծ տամ քեզ:
Սևուկ ուլիկ,
Սիրուն բալիկ:

Ուլիկը դուռը բաց է անում, ծիծ է ուտում ու մորը պատմում.

— Գիտե՛ս, մայրիկ, ինչ յեղավ: Մի քիչ առաջ մինը
յեկավ, դուռը դարկեց ու կանչում եր.

Սևուկ ուլիկ,

Սիրուն բալիկ:

Ասում եր՝ դուռը բաց արա: Ենպես հաստ ձախ ուներ:
Ենպես վախեցա, ենպես վախեցա... Դուռը բաց չարի, ասի՝
չեմ ուզում, գնա...

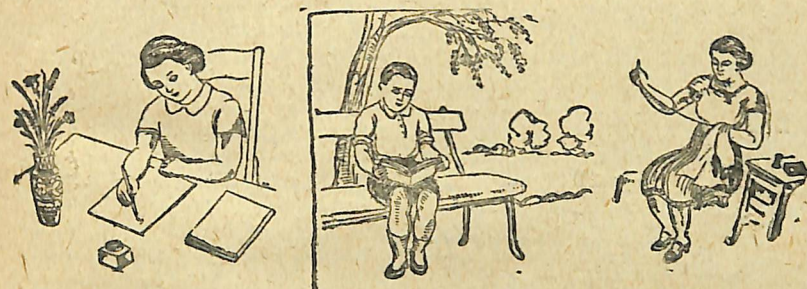
— Պա, պա, պա, պա, Սևուկ ջան, ինչ լավ ե յեղել
վոր բաց չես արել, — առավ վախեցած մայրը: — Եղ գայլն
ե յեղել. յեկել ե, վոր քեզ ուտի: Մ'ուս ահա՛մ ել վոր
գա, բաց չանես. ասա՛ գնա, թե չե իմ մայրը քեզ կսպանի իր
սուր պոզերով:

ԲԱՆԱՎՈՐ ՅԵՎ ԳՐԱՎՈՐ ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

§ 1. ՆԱԽԱԴԱՍՈՒԹՅՈՒՆ

ԽՆԴԻՐ 1.

Դիտիր այս նկարները, հերթով կարդա, թե ինչ ե
ասված աղջկա մասին, հետո տղայի մասին, ապա՝ մայրի-
կի մասին:

Աղջիկը գրում է:
Աղան կարդում է:
Մայրիկը կարդում է:

Արագրի, ինչ վոր ասված ե մայրիկի մասին:

Արտագրիր առարկաների անունները և դիմացը գրիր, թե ինչից են պատրաստուած:

Անգուստ պայտուս-
տում են փայտից:
Անգուստ
Քանոն
Արդ
Կոշիկ
Մուկ
Դմար

(Թղթից, կաշուց, յերկաթից, փայտից, բարեց)

Արտագրիր հետևյալ բառերը և լրացուցիչ բառեր գրիր, Վոր միայն լինի, նախագաստւթյուն ստացվի:

Ո՛րքն Եստում
Մանրորդ կարում
Պուպ
Մուսորդիպ
Ջրգիւր
Կարգիւր

(Յերգում ե, թռչում ե, նկարում ե, վարում ե, կարգում ե)

Արտագրիր հետևյալ բառերը և լրացուցիչ բառեր գրիր, Վոր նախագաստւթյուն ստացվի:

Անգուստ կարում են:
Այգու
Աղու

Գրչոյ
Դանակով
Գրչոյ
Մանկորդոյ

(Ուտում են, կտրում են, վարում են, սղոցում են, զրում են, սրբում են)

ԽՆԴԻՐ 10.

Կարդա «Ամառ» փոստնափոքր, ապա ասան, ինչ վեր
առված ե խոտի և ցորենի մասին, հետո արտագրիր ցորենին
վերաբերող նախադասությունը:

Ամառ
Արեն պրում է
Դարձ ցորենում են

Գրչոյ Կարդա «Ամառ»

ԽՆԴԻՐ 11.

Արտագրիր նախադասությունները նկարների կարգով:

Կարդա «Ամառ» փոստնափոքր, ապա ասան, ինչ վեր
առված ե խոտի և ցորենի մասին, հետո արտագրիր ցորենին
վերաբերող նախադասությունը:

ԽՆԴԻՐ 12.

Կարդա հետևյալ հոդվածը, վերնագիր դիր, արտագրիր
և յուրաքանչյուր նախադասությունից հետո վերջակետ դիր:

Դրեց Կարդա «Ամառ» փոստնափոքր, ապա ասան, ինչ վեր
առված ե խոտի և ցորենի մասին, հետո արտագրիր ցորենին
վերաբերող նախադասությունը:

Բանի նախադասություն կա այս հոդվածում:

ԽՆԴԻՐ 13.

Արտագրիր և կետերի փոխարեն զրիր անհրաժեշտ բառը: Յուրաքանչյուր նախադասության վերջը վերջաւեալիր:

Արտագրողուդ արտա՞ն
Աղակներդ անո՞ր անո՞ր
Ծածկում է՞ թռչուններ
Վարդապետու՞մ ան՞

(Դպրոց, տրակտորով, տաք յերկրից, սառուլցով)

ԽՆԴԻՐ 14

Կարդա՛ն «Զմեռ» պատմվածքը, ապա արտագրիր սկզբում յերկու բառից կազմված նախադասությունները, հետո յերեք բառից կազմվածները, հետո չորս, հինգ և վեց-ջու՛ւմ վեց բառից բաղկացած նախադասությունները:

Զմեռ
Արձաւն աչ՞ն՝ ի՞նչ էրա՞ւ
Դպրու՞մ Դոքո՞ւմ է: Ան՞ն
Ին՞չ չու՞ն է՞ մարդիկ քա՞

զորն՞ր ան՞ հազն՞ում: Կա՞մա
Ինչո՞ւ է թռչո՞ւ: Զնն՞աւն՞ն
Գրո՞ւք Կրայարարու՞մ
Զնա՞մք յան՞ իսաղում՞:

ԽՆԴԻՐ 15.

Կարդա՛ն հետևյալ նախադասությունները, ապա արտագրիր յերեք նախադասություն ձմռան մասին և յերեքը՝ զարնան մասին:

Արձաւներդ անո՞ր ան՞ն
Անո՞ր Ծածկում է՞ հաստ աւ
Դոքո՞ւմ Դա՞րդն՞որ Ծածկում
Ան՞ չանո՞ւ Դոքո՞ւմ Դա՞րդն՞որ
Անո՞ր Դա՞րդն՞որ ան՞: Կա՞մա
Անո՞ր է՞ Դա՞րդն՞որ Դա՞րդն՞որ
Դա՞րդն՞որ Դա՞րդն՞որ Դա՞րդն՞որ

Կարգան հետեյալ նախադասութիւնները և արտագրիր
 Գործարանին, հետո կոլտնտեսութեանը վերաբերող
 նախադասութիւնները:

Գործարանային համար
 Կարգարար բնակին:
 Կարգարարային շէնքը:

Կարգարարային բնակին:
 Կարգարարային
 Կարգարարային շէնքը:
 Կարգարարային շէնքը:
 Կարգարարային շէնքը:
 Կարգարարային շէնքը:
 Կարգարարային շէնքը:

Կարգան «Զմեռ» փոստնափոխը և արտագրիր նախ յեր-
 կրներին, ապա փաթիլներին, հետո՝ գիշերվան ու գաշին
 վերաբերող նախադասութիւնները:

Զմեռ
 Կարգարար Զմեռային
 Կարգարար Զմեռային
 Կարգարար Զմեռային

Կարգարար Զմեռային
 Կարգարար Զմեռային
 Կարգարար Զմեռային
 Կարգարար Զմեռային

Կազմիր պատմվածք «Ինչպես Աշոտն ազատեց Հևոնին»
վերնագրով: Նախ՝ պատմիր, հետո՝ գրիր: Նախագասու-
թյուններն սկսիր, ինչպես այստեղ զրված ե, կետերի
փոխարեն ել բառեր դիր:

Ինչպես Աշոտն ազատեց
Հևոնին: ԴՆ Բ Ե Դ Ե Դ Ե Դ
Առաջին գլխի մեջ
առաջին գլխի մեջ
առաջին գլխի մեջ
առաջին գլխի մեջ
առաջին գլխի մեջ
առաջին գլխի մեջ

Ներքևում զրված պատմվածքի մեջ նախագասություն-
ները խառնված են: Արտագրիր այնպես, վոր կապակ-
ցված պատմվածք ստացվի:

Ինչպես Աշոտն ազատեց
Հևոնին: ԴՆ Բ Ե Դ Ե Դ Ե Դ
Առաջին գլխի մեջ
առաջին գլխի մեջ
առաջին գլխի մեջ
առաջին գլխի մեջ
առաջին գլխի մեջ
առաջին գլխի մեջ

Արտագրեցեք և կետերի փոխարեն գրեցեք կենդա-
նիքների ձագերի անունները:

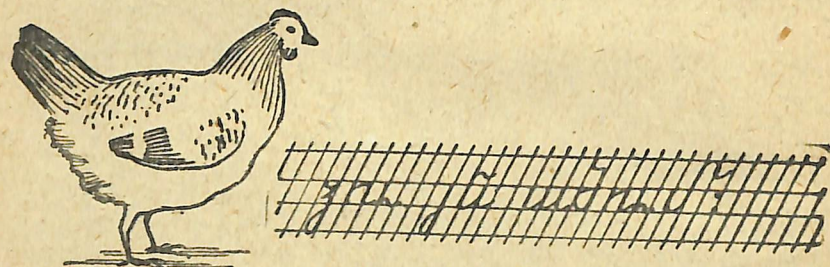
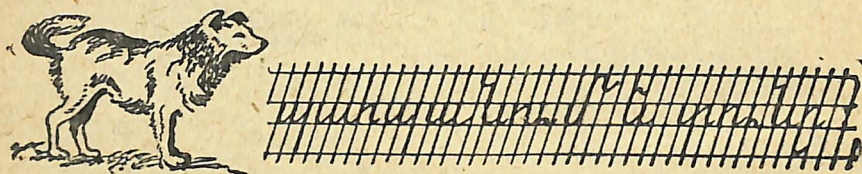
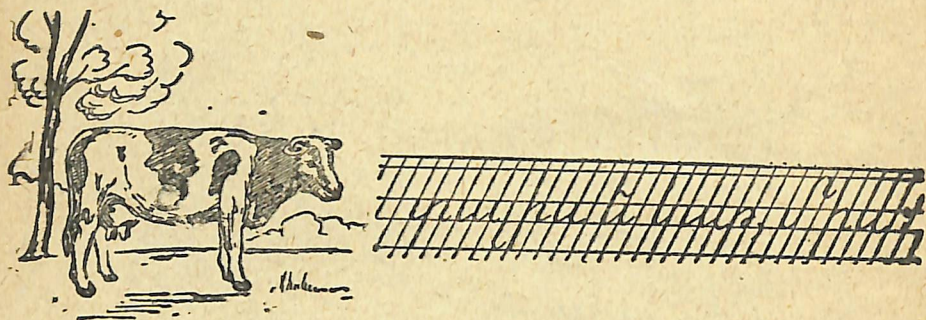
Ինչպես Աշոտն ազատեց
Հևոնին: ԴՆ Բ Ե Դ Ե Դ Ե Դ
Առաջին գլխի մեջ
առաջին գլխի մեջ
առաջին գլխի մեջ
առաջին գլխի մեջ
առաջին գլխի մեջ
առաջին գլխի մեջ

(Ընդ, գառ, հորթ)

Ամեն մի տողում բառերն այնպես դասավորիր, վոր
նախագասություններ ստացվեն:

Ինչպես Աշոտն ազատեց
Հևոնին: ԴՆ Բ Ե Դ Ե Դ Ե Դ
Առաջին գլխի մեջ
առաջին գլխի մեջ
առաջին գլխի մեջ
առաջին գլխի մեջ
առաջին գլխի մեջ
առաջին գլխի մեջ

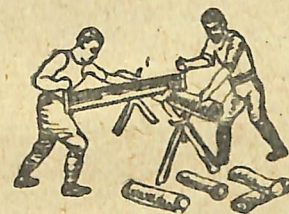
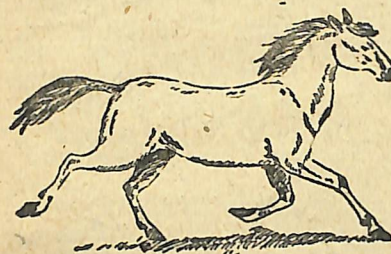
Արտագրիչ հետևյալ նախագասությունները և նկարներն փոխարեն բառեր դիր:

Նույն ձևով գրիր մի-մի նախագասություն կապի մասին, փոխարեն մասին:

Վերնագրիչն սկսում ենք մեծատառով:
Նոր գրելիս սկսում ենք մեծատառով:
Յուրաքանչյուր նախագասությունից հետո
գնում ենք վերջակետ: Վերջակետից հետո
սկսում ենք մեծատառով:

Դիտիր հետևյալ նկարները և հերթականությամբ
գրիր, թե ինչ են անում:

§ 3. ՄԵԾԱՏԱՌՆ ԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ՄԵՁ

ԽՆԴԻՐ 27.

Գրի՛ր քո դասարանի հերթապահների ազգանուններն ու անունները:

Ազգանունների և անունների սկզբի տառերը գրի՛ր մեծատառով:

Որինակ.

Հայրապետյան Դուրի:
Խառնապետյան Ալբ:

ԽՆԴԻՐ 28.

Գրի՛ր քո ազգանունը, անունը և հայրանունը:

Հայրանունները մեծատառով սկսի՛ր:

Որինակ.

Վարդգեսյան Աղան Խառնապետյան:

Ազգանունը, անունը և հայրանունն սկսում ենք գրել մեծատառով:

ԽՆԴԻՐ 29.

«Հավերժ ուր են» վոտանավորից արտագրի՛ր մարդկանց անունները: Անուններն իրարից ստորակետով բաժանի՛ր:

Հայրենի ուր են
Դուրի, Ալբ, Ծրուի, Լա-
նան, Անուշ, Անդրան, Ան-
նի, Դուրան, Եսայ, Դանի-
րապետ, Դուր և:

ԽՆԴԻՐ 30.

Գրի՛ր ձեր դասարանի տղաների անունները:

ԽՆԴԻՐ 31.

Գրի՛ր ձեր դասարանի աղջիկների անունները:

ԽՆԴԻՐ 32.

Կարգն և արտագրի՛ր առաջ քաղաքների, ապա գետե-
րի անունները:

Դուրի, Եսայ, Անուշ, Անան, Ան-
նի, Դուր, Եսայ, Դանի, Դանի-
րապետ, Դուր, Դանի, Դանի:

Քաղաքների, գյուղերի, գետերի անուններն սկսում ենք գրել մեծատառով:

Արտագրիւր առաջ գործարանների, ապա կոլտնտեսու-
թյունների անունները:

«Հոգեհոս» գործարար,
«Եւրոպ. Լուր» կրթակ-
ւորչոյն, «Արարական» կր-
թնականոցոյն, «Տեղեւորական»
գոր. գործարար, «Խորհրդա-
յին» կրթականոցոյն

Կոյտնտեսությունների և գործարանների
անուններն սկսով ենք գրել մեծատառով:

Արտագրվիր և կետերի փոխարեն գրվիր քաղաքների, գյուղերի և գետերի անունները:

$\frac{P^{\text{th}}}{\text{th}}$ $\frac{P^{\text{th}}}{\text{th}}$ $\frac{P^{\text{th}}}{\text{th}}$ $\frac{P^{\text{th}}}{\text{th}}$

Արտագրեցե՛ք նախ կովերի, ապա շների անուանները:

1. *Agave americana*, glaucifolia,
 2. *Amelanchier canadensis*

Կենդանիներին տրվող անուշներն սկսում ենք գրել մեծատառով:

§ 4. ԶԱՅՆԱՎՈՐ ՅԵՎ ԲԱՂԱԶԱՅՆ ՏԱՌԵՐ

Հայկական տառերը դասավորված են այսպես.

u, p, q, r, s, t, v, w, x, y, z, aa, ab, ac, ad, ae, af, ag, ah, ai, aj, ak, al, am, an, ao, ap, aq, ar, as, at, au, av, aw, ax, ay, az, ba, bb, bc, bd, be, bf, bg, bh, bi, bj, bk, bl, bm, bn, bo, bp, bq, br, bs, bt, bu, bv, bw, bx, by, bz, ca, cb, cc, cd, ce, cf, cg, ch, ci, cj, ck, cl, cm, cn, co, cp, cq, cr, cs, ct, cu, cv, cw, cx, cy, cz, da, db, dc, dd, de, df, dg, dh, di, dj, dk, dl, dm, dn, do, dp, dq, dr, ds, dt, du, dv, dw, dx, dy, dz, ea, eb, ec, ed, ee, ef, eg, eh, ei, ej, ek, el, em, en, eo, ep, eq, er, es, et, eu, ev, ew, ex, ey, ez, fa, fb, fc, fd, fe, ff, fg, fh, fi, fj, fk, fl, fm, fn, fo, fp, fq, fr, fs, ft, fu, fv, fw, fx, fy, fz, ga, gb, gc, gd, ge, gf, gg, gh, gi, gj, gk, gl, gm, gn, go, gp, gq, gr, gs, gt, gu, gv, gw, gx, gy, gz, ha, hb, hc, hd, he, hf, hg, hh, hi, hj, hk, hl, hm, hn, ho, hp, hq, hr, hs, ht, hu, hv, hw, hx, hy, hz, ia, ib, ic, id, ie, if, ig, ih, ii, ij, ik, il, im, in, io, ip, iq, ir, is, it, iu, iv, iw, ix, iy, iz, ja, jb, jc, jd, je, jf, jg, jh, ji, jj, jk, jl, jm, jn, jo, jp, jq, jr, js, jt, ju, jv, jw, jx, jy, jz, ka, kb, kc, kd, ke, kf, kg, kh, ki, kj, kk, kl, km, kn, ko, kp, kq, kr, ks, kt, ku, kv, kw, kx, ky, kz, la, lb, lc, ld, le, lf, lg, lh, li, lj, lk, ll, lm, ln, lo, lp, lq, lr, ls, lt, lu, lv, lw, lx, ly, lz, ma, mb, mc, md, me, mf, mg, mh, mi, mj, mk, ml, mm, mn, mo, mp, mq, mr, ms, mt, mu, mv, mw, mx, my, mz, na, nb, nc, nd, ne, nf, ng, nh, ni, nj, nk, nl, nm, nn, no, np, nq, nr, ns, nt, nu, nv, nw, nx, ny, nz, oa, ob, oc, od, oe, of, og, oh, oi, oj, ok, ol, om, on, oo, op, oq, or, os, ot, ou, ov, ow, ox, oy, oz, pa, pb, pc, pd, pe, pf, pg, ph, pi, pj, pk, pl, pm, pn, po, pp, pq, pr, ps, pt, pu, pv, pw, px, py, pz, qa, qb, qc, qd, qe, qf, qg, qh, qi, qj, qk, ql, qm, qn, qo, qp, qq, qr, qs, qt, qu, qv, qw, qx, qy, qz, ra, rb, rc, rd, re, rf, rg, rh, ri, rj, rk, rl, rm, rn, ro, rp, rq, rr, rs, rt, ru, rv, rw, rx, ry, rz, sa, sb, sc, sd, se, sf, sg, sh, si, sj, sk, sl, sm, sn, so, sp, sq, sr, ss, st, su, sv, sw, sx, sy, sz, ta, tb, tc, td, te, tf, tg, th, ti, tj, tk, tl, tm, tn, to, tp, tq, tr, ts, tt, tu, tv, tw, tx, ty, tz, ua, ub, uc, ud, ue, uf, ug, uh, ui, uj, uk, ul, um, un, uo, up, uq, ur, us, ut, uu, uv, uw, ux, uy, uz, va, vb, vc, vd, ve, vf, vg, vh, vi, vj, vk, vl, vm, vn, vo, vp, vq, vr, vs, vt, vu, vv, vw, vx, vy, vz, wa, wb, wc, wd, we, wf, wg, wh, wi, wj, wk, wl, wm, wn, wo, wp, wq, wr, ws, wt, wu, wv, ww, wx, wy, wz, xa, xb, xc, xd, xe, xf, xg, xh, xi, xj, xk, xl, xm, xn, xo, xp, xq, xr, xs, xt, xu, xv, xw, xx, xy, xz, ya, yb, yc, yd, ye, yf, yg, yh, yi, yj, yk, yl, ym, yn, yo, yp, yq, yr, ys, yt, yu, yv, yw, yx, yy, yz, za, zb, zc, zd, ze, zf, zg, zh, zi, zj, zk, zl, zm, zn, zo, zp, zq, zr, zs, zt, zu, zv, zw, zx, zy, zz.

Հայկական տառերն այսպես դասավորված՝
կոչվում ե այբուբեն:

Սյո տառերից ձայնավոր են՝ ա, ե, ը, ի, ո, ու։
Մնացածը բաղաձայն են։

ԽՆԴԻՐ 36.

Արտագրիւր այբուբենից բոլոր բաղաձայն տառերը:
Քանի՞ հատ են:

Արտագրիւր այբուբենից բոլոր ձայնավոր տառերը:
Քանի՞ հատ են:

ԽՆԴԻՐ 37.

Հետեյալ անունները դասավորիւր այբուբենական կարգով և արտագրիւր:

Յոզիկ, Միրուն, Արամ, Լեւոն,
Վարդգէս, Պապան, Զարիկ,
Ժորժիկ, Դաւիթիկ, Զաւար,
Ռէնիկ, Դասկ, Անտիկ,
Պապարսկ, Աստիկ, Ժաֆիկ,
Պաքենի, Գայր, Մարտիկ,
Դաւիթ, Խաչիկ, Զոգիկ,
Պապիկ, Զաւենի:

ԽՆԴԻՐ 38.

Արտագրիւր հետեյալ վոտանավորը և ձայնավոր տառերն ընդգծիւր:

Խոնարհ ու հնայ ճաշեր պուրհ
Վր ընդամէ յնայ Վր բոստի
Դարան բարն Բաշի եւ Գարն

Որինակ. խոնարհ ու հնայ:

§ 5. ՎԱՆԿ ՅԵՎ ՏՈՂԱԴԱՐՁ

ԽՆԴԻՐ 39.

Հետեյալ վոտանավորի բառերը մաս-մաս՝ վանկ-վանկ կարդա և, բառերի վանկերն արտասանելիս, ձեռքով չափ տուր:

Կարդա՛

Կարդա՛, ա՛յ իմ խելոք մանուկ,
Կարդա՛, գրի՛ր տարին բոլոր,
Կարդացողի խելքն է կտրուկ,
Միաքը պայծառ ու լուսավոր:

Արտագրելը հետևյալ բառերը և վանկերն իրարից
զձիկներով բաժանիր:

Որինակ. քա — մի, մա — նու — շակ:

վանկեր, գաղի, արագի
վանկեր, արագի, մեղան,
արագի, արագի,
արագի, արագի,
արագի, արագի,

Հետևյալ բառերը բաժանիր վանկերի: Բառի սկզբի
բաղաձայնից հետո ը դիր:

Որինակ. գը — ըիչ, գը — դակ:

գը — ըիչ, գը — ըիչ, գը — ըիչ,
գը — ըիչ, գը — ըիչ, գը — ըիչ,
գը — ըիչ, գը — ըիչ, գը — ըիչ,
գը — ըիչ, գը — ըիչ, գը — ըիչ,

Արտագրելը հետևյալ վոտանավորը, բառերը զձիկներով
վանկերի բաժանելով:

Ջուզպել են կրկին
Մնառառ ու ալգի,
Վշտում և ուժգին
Ջուրը գետակի:

Հալքերը սիրուն
Համերգ են կազմել,
Հանդում ու արտում
Ցերգ ու հորոցել:

Թիթեռներն ուրախ
Թռչում են դեռ, դեռ...
Ջան, տեսքիդ մատաղ,
Գարուն և արդեն:

Արտագրելը առաջ մի վանկանի, հետո յերկու, ապա
յերեք վանկանի բառերը:

Վանկ, Վանկ, Վանկ, Վանկ,
Վանկ, Վանկ, Վանկ, Վանկ,
Վանկ, Վանկ, Վանկ, Վանկ,
Վանկ, Վանկ, Վանկ, Վանկ,
Վանկ, Վանկ, Վանկ, Վանկ,

Արտագրիւր հետեյալ հոգւածը և բառերը գծիկներով վանկերի բաժանիւր:

Պէտէ՛ն յերեւոյ՛ս Ե՛ր, զա-
մե՛րս յերեւոյ՛ս Ե՛րսց հն՛րս
տապա՛րս Ե՛րս Ե՛րս Ե՛ր
Ե՛րս Ե՛րս Ե՛րս Ե՛րս

Յեթե բառը տողում չի տեղափոխուած,
ապա մի կամ մի քանի վանկ փոխադրում ենք
մյուս տողը: Դա կոչվում է տողադարձ:

Տողադարձ անելիս դնում ենք տողադարձի
նշանը՝ - ։

Արտագրիւր հետեյալ փոտանափորը, բառ տողադարձի
նման վանկերի բաժանելով:

Որինակ. Սար-յակ-հե-ըը մեր հեր-վան

Երեւոյ՛ս Ե՛րս Ե՛րս Ե՛րս
Ե՛րս Ե՛րս Ե՛րս Ե՛րս
Ե՛րս Ե՛րս Ե՛րս Ե՛րս
Ե՛րս Ե՛րս Ե՛րս Ե՛րս

Նախադասութիւնը բաժանվում է բառերի,
բառերը՝ վանկերի, վանկերը՝ հնչյունների:
Յուրաքանչյուր վանկի մեջ կարող է լինել
մեկ, յերկու և ավելի հնչյուն:

ՆՅՈՒԹԵՐԻ ՑԱՆԿԸ

	Եջ
1. Կարգն—Ալ. Ծառուրյան	5
2. Դժվար հանելուկ—«Լուսաբեր»	6
3. Գիրք—Աթ. Խնկոյան	6
4. Ծաղիկները—Հովհ. Թումանյան	7
5. Ձմեռ—Թարգմ. ուսերենից	7
6. Լավ սովորենք—Հ. Հայրապետյան	8
7. Ձմռան յերգ—Գ. Բորյան	9
8. Ո՞վ է մեղավորը—«Լուսաբեր»	11
9. Մաքուր ոգում—Հ. Հայրապետյան	12
10. Սալորը—Լ. Տոլստոյ	13
11. Վոլոգյան—Ուլյանովա	14
12. Լենինի հետ—Թարգմ. ուսերենից	15
13. Ո՞ւմ է նայում—Թարգմ. ուսերենից	16
14. Ընկեր Ստալինի պատանեկությունը—Քափանաձե	17
15. Յերկար ապրի մեր Ստալինը—Ս. Սերբերազյան	18
16. Մեր ստախանովականները—Հ. Հայրապետյան	20
17. Անվախ ոգաչուն—Հ. Հայրապետյան	20
18. Սառույցների մեջ—Հ. Հայրապետյան	21
19. Մի բաց նամակ ամենքին—Հովհ. Թումանյան	23
20. Աշոտիկի վտար—Հ. Հայրապետյան	23
21. Մկան տունը—Աթ. Խնկոյան	25
22. Մըջուկն ու աղափին—Լ. Տոլստոյ	25
23. Ուրազ և սրոց—«Լուսաբեր»	26
24. Յերկու խոփ—Լ. Տոլստոյ	26
25. Շարիկը—Լ. Տոլստոյ	27
26. Հափն ու կատուն—Արգար Մովսիսյան	27
27. Գազանանոցում—Հ. Հայրապետյան	28
28. Պիոներական պարտքը—Հ. Հայրապետյան	29

29. Հանդիպում—Թարգմ. ուսերենից	33
30. Նամակ Վորոշիլովին—Ս. Կվիտկո	32
31. Փչակում—«Պիոներական Պրավդա»	35
32. Պիոներ Պետիկը—Հ. Հայրապետյան	36
33. Մարիկան—«Պիոներական Պրավդա»	38
34. Արև—Ղազ. Աղայան	39
35. Մարտը—Հովհ. Թումանյան	40
36. Չորս յեղանակ—«Լուսաբեր»	41
37. Տարվա ամիսները—Ղազ. Աղայան	42
38. Մայրիկների մասին—Հ. Հայրապետյան	43
39. Յերկու կոլտնտեսական—Թարգմ. ուսերենից	44
40. Կանաչ ախպեր—Հովհ. Թումանյան	44
41. Գարնան գալը—Թարգմ. ուսերենից	45
42. Գարուն—Հ. Հայրապետյան	46
43. Ծառատունկ—Հ. Հայրապետյան	46
44. Արձագանք—«Լուսաբեր»	47
45. Սարյակի տունը—Հ. Հայրապետյան	48
46. Մանուշակ—Գ. Դոդոյան	50
47. Մայիսի 1-ին—Հ. Հայրապետյան	50
48. Մայիս—Հ. Հայրապետյան	51
49. Արապիլ—Հովհ. Թումանյան	51
50. Մեղուններ—Ուլինսկի	52
51. Ճանճը—Աթ. Խնկոյան	53
52. Թռչնի բունը—Լ. Տոլստոյ	54
53. Մեղու—Աթ. Խնկոյան	54
54. Հովվի անկողինը—Ղազ. Աղայան	54
55. Անճոռնի ճուտիկը—Անդերսեն	55
56. Փխիկի գանգատը—Հովհ. Թումանյան	57
57. Մանուկն ու առնետը—Կռիլով, Թարգմ. Հ. Հայրապետյանի	59
58. Կաշաղակն ու ագռավը—Հ. Հայրապետյան	60
59. Վոդնին ու նապաստակը—Թարգմ. ուսերենից	61
60. Այոն ու Վոչը—Հ. Հայրապետյան	61
61. Կռռնկն ու սագը—Հ. Հայրապետյան	63
62. Հեքիաթ—Ղազ. Աղայան	64
63. Պապն ու շաղգամը—Աթ. Խնկոյան	67
64. Ուրիկը—Հովհ. Թումանյան	70
Բանավոր ու գրավոր վարժություններ	75

Գառ. խմբագիր՝ Աբգար Մովսիսյան
Տեխ. խմբագիր՝ Ի. Վարդանյան
Սրբագրիչ՝ Ս. Փարսադանյան
Կոնտրոլոր՝ Ս. Շահբազյան

Գովիտի լրացր՝ Դ. 1867. Հրատ. 4505.

Բաղթ 62X94. Գառվեր 148. Տիրաթ 9000 Ձ.

Տղ. 61/2 մամ.

Մեկ մամ 21.648 նշան.

Հանձնված է տրամադրության 5 փեռվաբեր 1939 թ.

Ստորագրված է ապագրության համար 28 փեռվաբեր 1939 թ.

Գեոհրատի I ապարան, Յերեան, Լենինի, 65.

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0987290

11 ИЮЛ 1939
ԳԻՆԸ 90 Կ.
ԿԱԶՄԸ 50 Կ.

11

28701

Ա. ԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ
Первая книга для чтения
после букваря
Гиз Арм. ССР, Ереван, 1939 г.